

308866

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 3 } చెన్న పట్టణము 1916 సం॥ నవంబరు నెల 10 వ తేది శుక్రవారము } No 186
సంపుటము. 3 } స శ నా మ స ం వ త్స ర కా క్తీ క మా స బ హు శ గ. } సంచిక ౧౮౬

AMRUTANJAN
Best Indian Pain Balm

అమృతాంజనము
అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము
చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0
తలనొప్పులమాన్పును వాయువుపోట్ల పోగొట్టును
సాంధ్యపునొప్పుల బారదోలును. పోట్లపోగొట్టును
వనమూలికలచే హిందూ దేశమందు
తయారుచేయబడు మంచిమందు.
సువాసన గలిగి యుండును.
ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో. } 109, ఫేరిరోడ్డు, బొంబాయి
7, తంబుపెట్టి వీధి, మద్రాసు.

బాధాపడితులకు వరము: ఐనోడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసపరిల్లా

ఆ పరిశుభ్రపు రక్తమువలన జనించుబాధ్యములకు కిరీటమువంటి మంగు. తురుపులను, మచ్చలను గండమాలలను పుండ్లను, ప్రాంతనొప్పులను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (28)

వనోపధిసారసపరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యవచ్చినను అన్నివిధములైన వోషములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి హిమిరసదోషములను, మలబద్ధకమును కాశెసుబంధమును నొప్పులను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరచును. శరీరారోగ్యమును గలుగ జేయును. 16 హోజులకు కుండుటకు 4 ఔన్సుల బుడ్డిలలో అమ్మబడును.

ప్రాప్తిరు:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫనసవాడి, నెం 2 బొంబాయి
Proprietor P. D. SAVANT. Fanaswadi No. 144 No 2 BOMBAY.

బంగారు పతకములను
మద్రాసులోను కలకత్తాలోను అయి
రేవీడి యావధ ప్రదర్శనములయందు పుచ్చిరి.
జాండూ ఫార్మ్యూటికల్
వర్కుస్
—***—
తేహ్నూలు, బిల్లులు, నాగ్రాలు మొద
లగునవి యన్నియు శాస్త్రాక్ర ప్రకారమున
సిద్ధపరుచుచును. పెంపట్టికకై వ్రాయును.
ఒకసారి చూచిన సంగతి తెలియును.
స్వవహారములన్నియు నాంగ్లేయ భాష
లోనే జరుపవలయును.
చెన్నపురిలోను చెన్నపురి రాజధాని
లోను ఏజంట్లు కావలయును

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Aurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13.

ప నిధిజేందినకలము చెకధర
స్పెన్సరు కంపెనివారి
‘మర్క్-స్టయిలు’
ఫౌంటెను పేనా
రు 2-8-0
మాత్రమే
రు 2-8-0 మాత్రమే
ధరమాత్రమే స్వల్పముగాని
ఉపయోగమున ఘనమయినది.
ప్రపంచములో ఫౌంటెను పేనాలు జేయువారి
లో గొప్పకంపెని వారివలన ఈకలము మాకొరకు
ప్రత్యేకము తయారు చేయబడినది.
14 వ న్నె బంగారు పాల్
వేగముగ వ్రాయవగి యున్నది. (555)
రు 2-8-0 మాత్రమే
స్పెన్సరు కంపెని లిమిటెడ్, మద్రాసు.

సంగీత ప్రధాని
నెల రూపాయలు 8.
ఈ గ్రంథము ఆత్మప్రసిద్ధి జేచిన వాక్కిళ్ళిగ్నాన
విద్యాపారింగతులైన విద్యాకృత. వరదానాపూర్ణులు, కె. వి
శ్రీనివాస అయ్యంగారు, వీరి కృష్ణమాచార్యులు వీరలచే
రచింపబడినది. ఇందులకుఁ గంగ్రహమును ఆభ్యాసపద్ధతులు
ను, స్వరజతులు, వ్యూహములు, త్యాగ్యాగారి కృతులు, పట్నం
సుబ్రహ్మణ్య శర్మగారి కృతులు, వీక్షితకృతులు మొదలగు
సుమారు 140 పురు బహులును స్వర, సాహిత్యతాళ, కాలము
లనుగురుతు లేర్పరచింపదగి కుల్యముగ గ్రాహ్యుగురులము.
వ్రాయబడియున్నవి. హాగ్నోనియము, వీణ ఈ ఉభయవాద
ములకు పటములును, వీక్షితులునును, వీక్షితు సహకారింప
విధములును వ్రాయబడి యున్నవి. వీలిల్ క్రొను 16 పుటలు
నైజు 500 పుటలు. దశరతి శ్లేషకాగితముతో ముదిరియు.
కాలికో బయిండు బంగారు గిలులు చేయబడి యున్నది.
వలయువారు ఈ క్రిందినారికి వ్రాసికొనవలెను.
మెస్సర్స్ హో అండు కంపెని,
548 క్రింబక్, మద్రాసు.

ఆంధ్రసర్వకళాశాల
విద్యా ప్రవృత్తి.
దిగ్గ శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి
గారిచే వ్రాయబడినది నెల 0-4-0.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
7, తంబుపెట్టివీధి, బొంబాయి.

ఆంధ్రజానా సంఘము.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి.

దయ్యముల నద్భావమును గురించిన శాస్త్రీయచర్చ
చిన్నచైతన్య చక్రినికూర్చు. వెల రు. 0-8-0

మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము

591

పోస్టువాక్కు 212, మదరాసు

కూరకాయల, పువ్వుల విత్తులు.

సండ్లకెట్ట మొక్కలు, సంపంగి, రోజామొదలగు మొక్కలు మా కద్ద దొంగకు. కావలసినవారికి ధరల పుస్తకము పంపబడును.

మా విలాసము:—

యం. ఓబళ్ళప్ప అండుబదర్పు,

588

బసవనగూడి, బెంగుళూరు సిటీ.

ఏకభాషావిప్రశంస

ఇది వెన్నెలకంటి అప్పారాయ విరచితము.

వెల 0—4—0 పోస్టేజీ అధికము.

ఆంధ్రపత్రికా ముద్రణాలయము,

తంబుశెట్టిపేడి, మద్రాసు.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కోపులు - ఫిలుములు - డేరాలు - గ్యాసుడిఫయరులు - బొమ్మలకాట్టలు - గారడీ పుస్తకములు విక్రయించెదము - క్యాటలాగు కావలెనా. (592)

వి. ఈశ్వరప్ప అండు సన్ను, విశాఖపట్టణము.

శారదాంబ

ఇది శ్రీధర్మబోధిని యను నాటకము.

సంఘమరాచార సంస్కరణమునకుమార్గ మిందు జూపబడినది. వెల 0—4—0 పోస్టేజీజీతము.

ఆంధ్రపత్రిక ప్రెస్, 7, తంబుశెట్టిపేడి, మద్రాసు.

కీర్తిశేషులైన గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి చక్కని

రంగుల చిత్రపటము

ప్రతి 1-కి వెల 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0

వి. పి. ఖమ్మలు ప్రత్యేకము.

మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము

పోస్టువాక్కు 212, మదరాసు.

Approved by Text Book Committee

కథలపుస్తకములు:—(1) సరస్వతి (2) సులోచన (3) కానల్య వెల రు. 0-4-0 దేశభాగ్యమును, ధాతు పుష్టియు నొసంగు టానికీమాత్రలు 48 కి రు. 1-0-0.

523 “విద్యానిధి”, 87 రామస్వామిపేడి, మద్రాసు.

నీవు కొత్తమిల్లు పెట్టదలచెదవా? మేము ఏమిట్లులక్షానానరే ముఖ్యముగా బియ్యపుమరలకుకావలసినసామానులను బియ్యముదంచు మరనుండి వాస్తుల ఫర్నేసు పైరు బాగ్గలకు సరఫరా చేయుదుము. సి. గోపాలనాయకర్ అండు సన్ను. తేలిక ఫౌండ్రీ మద్రాసు. 557

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆర్యమును శాశ్వతముఖమునుబొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుట వలననే కల్గుచున్నది. ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆర్యగృహార్థమును కలుగజేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢకాత్రమును ఆయుర్వృద్ధిని ఇప్పించును, ఈపుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును. పోస్టు చార్జి యు మేమే భరించిపంపెదము. వెంటనే వ్రాయును

219 వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ, ఆంధ్రపత్రికా ముద్రణాలయం 156, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

కలియుగ కల్పవృక్షము.

133

కృత్రిముగమందుకల్పవృక్షము చునుభూలకోరికలను మోసేర్చుచున్నట్లు ఈకలియుగమందు మానవజాతి యొక్క ఉత్థిభాగలనుతీర్చి ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములనుబొందుటకు వైద్యవిద్యకుపుస్తకముకొరకవారికి

ఉచితముగా పంపబడును

రాజశ్రేష్ఠి నానామణి శేకేశ్వరి, ఆయుర్వేదవేదము బోధనాలయము, 20 చీనాబజారుగోడ, మద్రాస్.

ఆంధ్రదేశవార్తలు

(—)

కోట రామచంద్రపురం తాలూకా కొంకుదురు కష్టము:— కొంకుదురు, నవంబరు 5:— ఇప్పటికి 22 రోజుల నుండి అమితవృష్టు మురుగునీరున్నది. మట్టిగోడలు కూలుచున్నవి. ఇళ్లుకూడ కూలుచున్నవి. పల్లపుభూములలో వరిచేలు మునిగిపోయినవి. గంగి చేలుకొనిన వనలు కుళ్లిపోవుచున్నవి. కొయ్యనివి కొనిగిపోయి రాలుచున్నవి. పునాస చేలుకొతలకు వచ్చినవి. వరికుళ్లిపోయినది. పశువులకుమేతలేక అల్లాడుచున్నవి. ఇంతవృష్టు ఎన్నడును కురియలేదని ముసలివాండ్లు చెప్పుచున్నారు. కాకినాడ కాల్యదగ్గరనుండి మాగ్రామ వజ్రగా వెదురుపాకకు కంకరరొడ్డు వేసియున్నారు. ఆరొడ్డు గల్లపడి మోకాలులోతు బురదలో మాగ్రామ ప్రజలు పడు అవస్థ భగవంతునికే ఎరుక. దయాద్రోహదయలగు శ్రీ వెన్నాపురం తాలూకాబోర్డు ప్రసిడెంటుగారు మాగ్రామ ప్రజలయందు పరిపూర్ణమయిన దయయుంచి రోడ్డుగల్లు పూడిపించి రోడ్డును బాగుచేయించెద రని ప్రజలందరును వేడుచున్నారు, అని యొకరు వ్రాయుచున్నారు.

బాడ్మింటన్ పంపెము:— మా పాఠశాలలో ముప్పది సం॥లు ప్రధానోపాధ్యాయపదవి నలంకరించిన శ్రీయత త్రోకాదుల శోభనాద్రినాయుడుగారిశేర 1915 సం॥ము ఫాసింపబడిన క్రికియేషన్ క్లబ్ వారు బాడ్మింటను పంపెమును ఆ డిసంబరు నెలలో అతివైభవముగ జరపిరి. అందు గెలుపొందినవారికి రూ 75-0-0 లు విలువగల వెండిగన్నె బహుమతిగ నొసగిరి. వరల నీ సం॥ర మా వెండిగన్నెయు రు 20-0-0 లు విలువగల అందురజితపతకములును గెలుపొందిన వారికియ్య నీసంఘమువా రేర్పరచుకొనిరి. ఈ కాపిటేషన్ డిసంబరు నెల కడపటివారములో జరుపబడును. దీని కరుడెంచువారికి భోజన వసతిసంఘమువా రేర్పరచురు. దీనికి రాదలచినవారు డిసంబరు 15 తారీఖులోపల దరఖాస్తులు పంపవలయును. దానితో ప్రవేశరసుము రూ 4 లు పంపవలయును. దరఖాస్తులు పంపువారు గాని వివరములు తెలియగోరువారు గాని మాబోర్డు లోమరు సెకండ్రీస్కూలు హెడ్ మాస్టరుగారి శేర వ్రాయవలయును అని గుడివాడ నుండి బ్రహ్మేశ్వర్లు పట్టాభి రామ శర్మగారు వ్రాయుచున్నారు.

హిందూ ఉన్నత ప్రభుపాఠశాల, మేలుపాక దిపావళివనాలు:— ఈ గ్రామ వాస్తవ్యులైన మ. రా. రా. శ్రీ. అమితపు గంగరాజుపంతులుగారును, ఈ పాఠశాలోపాధ్యాయులు శ్రీ, గుండా సేరిశాస్త్రిలుగారు, కొమ్మనమంచి శ్రీద్రాదిరామశాస్త్రిగారు, ముమ్మడిరపు నారాయణమూర్తిగారు, బొమ్మలూరి రామమూర్తిగారు, కొండరు నిద్యాధ్యక్షులును, యలమంచిలి, యాచుట్టు పట్టుల గ్రామములు, యర్రవరంపైరా గ్రామములును చోడవరం, అనకాపల్లి వస్త్రరా గ్రామములలో వైసాతశాలకు సహాయముగ చందాలు వసూలుచేసిరి. యలమంచిలినుండి రు 6-0-0, మేలుపాక 0-14-0, సేరిశాస్త్రిలుగారివల్ల రు 1-13-0, రామమూర్తిగారు 0-6-10 నారాయణమూర్తిగారివల్ల రు 6-7-7, రామశాస్త్రిగారివల్ల రు 2-7-4 మొత్తం రు 18 0-9 అత్యంతాభిమానముతో శ్రమకొర్చి చందాలు వసూలుచేసి పాఠశాలకు సహాయముచేసిన మామిత్రులకును దాతలకును అనేకవందనములు అని ముద్దా సోమప్పశాస్త్రిగారు వ్రాయుచున్నారు.

మల్లమహమ్మదు పురము:— మాగ్రామం కొల్లేటి వనరాధూమి అయియున్న ను యూనియన్ లోకూడా తాలూకాబోర్డువారు చేర్చియున్నారు. ఈసంవత్సరం కురిసిన అధిక వృష్టులవల్లను ఉత్తర సర్దులవల్లను కొల్లేరు పూర్వమైన ఉన్నెన సర్దులవల్ల సర్దువచ్చి మాగ్రామముకు ఉత్తరభాగముననున్న చెరువుగట్టుకు తాకి యిప్పటికి సముద్రపు రేవు స్థలముల వలె కొన్నికొన్ని కొల్లేటి లంకలు మొదలయిన గ్రామముల నుంచి ఆకిపీడు ఆవైపు గ్రామములనుంచి పశువులను మనుష్యులను గొర్రెలను సరకులను వెద్దవెద్ద పడవలలో ఎక్కించుకొని మారేవుకు దిగుచుతి చేయుచున్నారు. ఈముంపువల్ల చాలాభాగము సగ్యములు పంటకు సిగ్గాన్న మైనది యావత్తు గవ్వపడినవి. కొన్ని యిళ్ళలోనికికూడా నీళ్లువచ్చి కాపురముండుటకు అవకాశములేని స్థితిలో నున్నారు. పూర్వనుంచి మాగ్రామముకు వేయబడిన లోకల్ పండు బోర్డు పూర్వనుంచి 15 మైలువరకు కంకిలేలు చేసియున్నారు. రెండవమైలుకు కంకిలేలుచేయన దున మాయూరులగాయాతు 4-5 ఘగ్గాంకులకు గునుభూముల పశువులు వస్త్రాలు వెద్దుటకు పీలుకాకం దగా కొద్దు యావత్తు తొడలలోగున బందపడియున్నది. లోకల్ బోర్డువారికి ఎన్ని అట్టెలు ఇచ్చువచ్చును ఇదివరకు ఏమి దరయా ప్రలాకి వచ్చినట్లు కనపించదు. చివప్రజలమైన

మామొక్క దుస్థితి యిట్లున్నది. అని ఏలూరు తాలూకా పూర్వశ్రీ, మల్లమహమ్మదు పురంనుండి వెద్దవెద్ద గంగయ్యగారు వ్రాయుచున్నారు.

విశాఖపట్టణము ఎన్నికలు.

రాగల 14 వ తేదీ మంగళవారమున విశాఖపట్టణపు మ్యునిసిపాలిటీలో, చెంగ్రావుపేట వార్డుయొక్క ఓటర్ల విచక్షణ చూపుటకు ఒకకాన్సిలరును ఎంచుకొను సమయ మాసన్నమైనది.— ఈకాన్సిలరు పదవికి ప్రయత్నించుచున్న వారు:— (1) మ-రా-శ్రీ, నడ్డాది జగన్నాధరావుపంతులుగారు (2) చక్కలంక తిరుపతి ఆచార్యులుగారు. (3) శాస్త్రి నారాయణమూర్తి నాయుడుగారు, పీరిమవ్వరెయ్యక్క బలాబలములను (సామర్థ్యాసామగ్ధ్యములు) వోటర్లకు తెలిసియేయుదును. మేమిదిగురు వ్రాయుదాని సమసరించియే వారు (వోటర్లు) ఎన్నుకొన వలసినదని మాయభిప్రాయ మొక్కనాటికిని కాదు. కాని ప్రతివోటరును ఈతిరున నేనితర్కించి, చిన్నల్పభలము తమకి యుడిన యధికారమును విస్తృతముగా వినియోగింపవలసినదని మాయభిప్రాయము. మోమోటమిమొదలగు కారణములు దూరముంచవలయును. ప్రజలక్షేమమే ప్రధానమనియేంచవలయును. కాన్సిలరులు చేయదగిన కార్యములకు వీరలు సమర్థులగుదురా? కారా యట్లు చేయుటకు వీరలకు వ్యవధియుండునా లేదా? ప్రజల యోగక్షేమములకు ఓపికతో పాటుపడుదురా లేక తమ గౌరవమునకే చూచుకొనెదరా యను సంశయములనే చూడవలెను. అట్లు వితర్కించినచో మాయుద్దేశమిది. (1) మ.శ్రీ. వ. జగన్నాధరావు పంతులుగారు చాల కాలమునుండి యాయూరి బారులో పనిచేయుచు ముఖ్యమైన వకీళ్ళలో నొకరుగా నున్నారు. వీరు (ఎ) వయసున వెద్దవారు. అందువలన అవసరమైనంత యోషికతో తిరుగజాలరు. (బి) ముఖ్యవకీళ్ళలో నొకరుగట వ్యవధిని కలుగజేసికొనుట కవకాశము మిక్కిలి తక్కువగా నుండునుగదా? (సి) వీరు చాలకాలమునుండి పనిచేయుచుండినవారైనను జనోపకారము గు కార్యముల నెందునను వీరుపనిచేసినటుల యిప్పటివరకును కానరాదు. మిగిలిన యిద్దరును చిన్నవారలను విశేషముగ వ్యవధి చిక్కజేసికొనువారును అయియున్నను మ.శ్రీ. శా. నారాయణమూర్తిగా క్రియూరికి ప్రాతపాదము, విశేషముగ నల్పరితోడను స్నేహము కలవారును, సులభ్యులును, దేహస్వభావము చే చురుకుగలవారును, ఇదివరలో వెక్కుచిష్ట యముల యందు ప్రజాక్షేమము కొరకు చాలవరకు పాటుపడినవారును గాకన్నట్లుచున్నారు. కావున వోటర్లు వారి బాధ్యతలను చక్కగ నిర్వర్తించుచు నీమవ్యురిలో తగిన వానినెన్నుకొని ప్రజలకు క్షేమము గూర్చవలెనని మాకోరిక. ఇతర కారణములకు లోనై ప్రజలకు దుఃఖము నొసగూర్చు పాపము నొడిగట్టుకొనకుండురుగాక! (మాప్రత్యేక విలేఖరి.)

ప్రచుర పత్రిక.

నా కుమారుడు పదహారు సంవత్సరముల వయస్సుగల శ్రీరామమూర్తి అను చిన్నవాడు దుస్సాంగత్యముచే దుర్బోధనలకు లోబడి కొన్ని కరారు వృత్తరములు మొదలగు వాని మీద సంతకములు చేయుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. నాయాస్తి నాస్వాస్థితమగాన సదరు శ్రీరామమూర్తి నాకు వెలియకుండా నా యంగీకారమును వ్రాతపూర్వకముగా పొందకుండా చేసే ఏకార్యము నన్ను నాయాస్తిని బాధింప నేరదని సర్దులు తెలుసుకొనవలెను.

బెజవాడ, వెదురుపర్తి వెంకటరత్నం.

నకలవృశ్చిక విషసంజీవిని

నూరురూపాయల బహుమతి.

బాధతో వచ్చువారు! సుఖముగ బోదురు !!

ఈమందు ఇతరుల మాయమందు వంటిదిగాదు. ఉపయోగించినచే తక్షణక మంటయు బాధయు తీరును. ఇది తేలుబాధకే గాక, ఎలుక, కుక్క, నంద్రగ బృమొదలగు జంతువుల విషములకు నుపయోగించును. ఈ మందుచే తేలుబాధ నవర్తింపకున్న మందు క్రయముతో నూరురూ

పాయ లియ్యగలము. వెల సులభము
2 సీసాయిగల స్వాస్థ్యకెట్టు 1.కి 8 అ. పోస్టేజీ రి అజాలు.
ఒకటేతడన 2 స్వాస్థ్యకెట్టు తెప్పించుకొన్న పోస్టేజీ కు చితిం
ఒకడజక స్వాస్థ్యకెట్టు పోస్టేజీతో రు. 5-0-0.
1-8-0 వెలగల ఛాక్ సలర్ పాక్ లోక్ పేనా ఉచితము.
శ్రీ. నీహారాను మొనలియూరు
3, కందప్ప మొదలిపేడి, తిరువల్లిక్కేడి, మద్రాస్.

కర్నూలు జలప్రళయము.

(౧) హంద్రె, తుంగభద్ర నదులు.

I

1916 సంవత్సరము అక్టోబరు నెల 30 తేదీ మధ్యాహ్నము 1 గంట మొదలుకొని రాత్రి 12 గంటలవరకు హంద్రె ప్రవాహమువచ్చి గ్రామములలో హంద్రె ప్రక్కననుండిన యిండ్లను పూడ్చి ఆతరువాత ఊరులో విశేషకోర్కవద్దకు వచ్చినది. 31వ తేదీ మంగళవారము ఉదయము 6 గంటలకు తుంగభద్ర, హంద్రెనదులు రెండు పూర్తిగా గ్రామముమీదికివచ్చి కర్నూలుగ్రామము వంతెనమీద ఒకమనిషి ప్రమాణము నీరు వచ్చి అచ్చటనున్న వంతెనను తెగకొట్టుకొని, కర్నూలుకు చుట్టునుండు గ్రామములను మంచి పాడుచేసి కొన్ని గ్రామములను కొట్టుకొనివచ్చి నదురు కర్నూలు ఊరులో (అనగా) మొగల్ పురావీధిని, కల్లూరుదార్ రాజావీధిని, నన్నూరుదార్ రాజావీధిని, గాడిదమడుగు దార్ రాజావీధిని, చాల మట్టుకు ఇండ్లను పాడుచేసి కర్నూలు పోలీసు టవును దగ్గర మూడు అడుగులు నీరుధారపారుచుండగా, మహారాజేశ్వరీ కర్నూలు జిల్లా నూపరింటుగారను కొన్ని వీధులయందు ఉన్న జనులను పోలీసుదగ్గర అరిగిలి (అనగా) తెప్ప వేయించుకొని శ్రద్ధతో ఇండ్లలో ఉన్న వారిని పిలుచుకొని రక్షించుచుండిరి. అదియు గాక కోటలో జిల్లాకోర్టువరకునగ రేవేరస్సామి దేవాలయము చుట్టును మహారాజేశ్వరీ అలారు మధ్యాహ్న ఇంటిదగ్గర నుమారు ఒకగజము ఎత్తునవచ్చి ఉండెను. అప్పుడు కర్నూలు ఊరుచుట్టును ఒక మనిషి ప్రమాణము నీటితో నిండియుండెను. అప్పటికి సగ మూడువైన నీటితో నిండియుండెను. అప్పుడు జనులు అందరూ అచ్చటచ్చట బండ్లు పెట్టుకొని వెళ్ళిపోయిరి. ఆనాటిసాయంత్రము 6 గంటలకు మోకాటిలోతున తీసి మరుసటిదినము (అనగా నవంబరు 1 వ తేదీ) వరకు ఆనీరు అట్లునే యుండి తరువాత నిదానముగా తీసినది. అప్పుడు ఇండ్లనుపోయి చూడగా మొలలోతు బురదతో నిండిపోయి అచ్చటనున్న ధాన్యములుచెడి విశేష నష్టమును కలుగజేసినది. అనేకమంది వర్తకులకు విశేషనష్టము ఇంతంత అని చెప్పటకు శక్యముకాక యున్నది. ఇప్పటివరకు అబురద అట్లునే యున్నది. ఎన్ని దినములు తీసినను తరుగలేదు. ఇప్పటివరకు వర్షము తగ్గినదికాదు. ఊరిలో ఉన్న బురదస్థుల కొంతమంది పోలీసువారును, గ్రామజనులను తీయుచున్నారు. ఊరిలో అచ్చటచ్చట నీటిబుగ్గలుపుట్టిచెడిన కస్తాలలో నీరు ఇప్పటికి పోవుచున్నది. రస్తాలచాలామట్టుకుచెడి నడుచుటకు చాలప్రయాసగా ఉన్నది. ఇండ్లుపడినమూడు 20 మందిజనులు ప్రాణాపాయముకలిగి చనిపోయినారు. జీవజంతువులు అనగా పశువులు, మేకలు, కోళ్ళు, లెక్కలేకుండ చనిపోయినవి. వై ప్రకారముగా కర్నూలు గ్రామములోజనులకును ప్రక్క గ్రామములందు జనులకు చాల అల్లకల్లాటము కలుగడమువల్లను మహారాజేశ్వరీ కలెక్టరుదొరగారు బీదలకుకొట్టాలు వేయించి వారికి ధాన్యము ఇచ్చి తమసోదర, సోదరీమణులను కాపాడుచున్నారు. ఇంక కొంతమంది వర్తకులు బీదజనులకు అన్నదానమును చేసియున్నారు. ఉద్యోగస్థులను, వర్తకులను చండాలు వేసికొని ఒకస్థానముపెట్టి బీదజనులకు భత్యము ఇచ్చుచున్నారు. ఇతర గ్రామములవారు అన్నములేక అన్నమో రావచంద్రాయని మలమలమాడుచు ఉండుటకు స్థలము లేక ఇక్కడికి పరుగెత్తుకొని వచ్చుచున్నారు. నాలుగుగోళాలనుంచి పంటలు, దెబ్బగ్రాములు లేక నిలిచిపోయినవి. వారముగోళాలనుండి రయిలు రాకపోకలు నిలిచినవి. వారమువరకు రయిలు రావడమునకు కష్టముగా నున్నది. ఇటువంటి వరదలు ఈగ్రామస్థులు పుట్టినప్పటినుండి వినికని యెరుగరు.

కర్నూలు పురవాసి.

II

కోవెలకుంట్ల కుందునది వరద

(బోర్డు బాలికాపాఠశాల హెడ్మాస్టరు

ఎ. శేషయ్యగారు.)

అక్టోబరు నెల 29 తేదీ ఆదివారం రాత్రినుండి సన్నగ వర్షము ప్రారంభమయి 30 తేదీ సోమవారం ఉదయమునుండి అంతకంతకు అతిశయించి ఆకాశము గండ్లుపడినదా యన్నట్టుల వరుణదేవుడు తన బంట్లగు నవమేఘులుల వెంటబెట్టుకొని భూమిమీదికి వచ్చుచున్నాడా యన్నట్లు ఘంటికామంటికీ నేక ధారగ 31 తేదీ మంగళవారము ఉదయమువరకు కురిసినది.

సోమవారం రాత్రి 12 గంటలప్పటికి కోవెలకుంట్లకు ఉత్తరముగ చంద్రావలస్తాన దూరముగ నుండు కుందునది ప్రళయకాలశక్తివలె అదిగరకు తాను సందర్శనచేయు గ్రామము లన్నిటిని నీటిపాలు చేసి పారుచుండినది.

కోవెలకుంట్లకు పూమారు 2 ఫణ్గాంగుల దూరమందుండు జువ్వేరు అనేదని కుందునది అడ్డగించి పోకుండ నిలువ బెట్టినందున కోవెలకుంట్లలోకి వచ్చి గ్రామనివాసులతోమొదలపెట్టికొనుటకు వచ్చుచున్నదా యన్నట్లు గ్రామములోకి రాత్రి 12 గంటలకు వచ్చి నిద్రతోనుండు జనాదులయిండ్లు వాకిళ్లు అరుగులు ముంచుచుండినది. ఏదిక్కు పోవుటకు మనిషిలోతు నీళ్లు అయినందునను రాత్రి అగుటచేతను వైన వృత్తిము విడువకుండ కురియుటచేతను ఎచ్చట చూచినను గోదన భ్యనులతోను వర్షము భ్యనితోను నదుల భ్యనులతోను గాఢాంధకారముతోను దిక్కుతోచక పసిపాపల చంకల నిడుకొని ముడుసలుల రోగుల వెంటబెట్టుకొని ఆర్తనాదముతోకొమ్ములుగుద్దుకొనుచు ఏకకాలమండే యిందరము నీటిపాలగునట్టి ప్రళయము వచ్చెగదా! యని దైవమును ప్రార్థించుచు ప్రాణముల ఆశవదలినవారైకొందురు తమయింటికి అరుగులమీద నెక్కువారు అక్కడికి నీళ్లువచ్చినంతనే మిద్దై లెక్కువారును కొందరు వృక్షముల నెక్కువారును అయి యీ రాత్రి ఎటుల తెల్లవారును? ఇంక ఎట్లు బ్రతుకగలము? అని ప్రాణముల ఆశనునదలి తెల్లవారుటకు ఎదురు చూచుచున్నవారైరి.

కుందునది హత్తేటివడి. తగవు తీర్చుటకు వచ్చుచున్నాడా యన్నట్లు నూర్యోదయ మాయెను. 6.7 గంటలప్పటికి రెండునదులు రాజీపడి ఏకముగ ప్రవహించుటకు ప్రారంభమయి 8.9. అంగుళముల నీరు తగ్గిన దాయెను. ప్రజలు బ్రతికితిమను ఆశతో చెట్లునుండియు, మిద్దైలమీదనుండియు దిగుటకు మొదలిడుచుండిరి.

ఇట్లుండగ కోవెలకుంట్లకు సమీపమందుండు బనగా నిపల్లెనవాబుగారి యిలాకానందుకు కుక్కలగంటిచెర్వు. అనే యొక పెద్దచెర్వు కుందునది. జువ్వేరునదుల తగువుతీర్చి దండించుటకు తానుఖుద్దన రావలెనని తనకు అడ్డముగనుండిన కట్టును వెంటనే తెంచుకొని ఆగ్రహాదగ్రురాలై ప్రళయకాలసముద్రుడు జీవులను, వృక్షములను మొదలగువారి నన్నిటిని భక్షించుచు వచ్చుచున్నాడా? యనుకొని 31 తేదీ మంగళవారము ఉదయము 7 గంటలకు బనగానిపల్లెలో పూమారు సగము ఊరుకువైగ. ఇండ్లను, చెట్లను, పశువులను, నునుభ్యలను, ఎదురుపడినదాని నంతయు నేలపాలుచేసి నోటగరచుకొని 8.9. గంటలప్పటికి కోవెలకుంట్ల జువ్వేటిమీదుగ కోవెలకుంట్లకు వచ్చినది.

కోవెలకుంట్లకు పగలు వచ్చుటవల్ల జనులందరు తమ ప్రాణములను మాత్రము కోలుపోక మిగత యావత్తును విడిచి మిట్టప్రదేశములందు చేరి యొకరి నొకరు కాగలించుకొని ఏడ్చుచున్నవారైరి. ఈ గ్రామములో గంగాభవానికి తాను తినునంత జీవకాటి దొరకలేదని ఆగ్రహముతో ఆత్మగ్రురాలై మూడు భాగముల ఊరును మిద్దైలతోకూడా మంచి పారి యావత్తు వస్తువులను వాతనముచేసి పూమారు 50 పశువులవరకు తిని కుందునదిలోచేరి కుందునది గట్టుననుండు ఊళ్ళన్నిటిని నీటముంచి వస్తువుల నాననము చేసినది.

కోవెలకుంట్ల ఊళ్ళనుండు సర్కారు ఆఫీసు లన్నిటిని నీటితోముంచి అడుగున్నచివ్వు కుందునట్టి పెట్టిపోయినది. కోవెలవీధి న రా గారు ఆ ఫీసుల గుమాస్తా లుండువీధి, మిద్దైలు ముడిగి పారి యావత్తు పాడుచేసి దరిద్రుల గావించినది. గ్రామసంతయు పూమారు లక్షరూపాయలవరకు ధాన్యములు జవీలు ఇంకా యితర బెల్లం, నూనె వస్త్రాలు నష్టమయి యంతునని అనుచున్నారు. వరమానము చెల్లించు వర్తకులందరికీ అన్నము కలవామెను. మాలమార్దిగలు ఇంకా యితరవరు పేదలు గుడిసెలు పోళ్ళాట్టుకొని నిలువ నీడలేక తినుటకు అన్నములేక వాపోవుచున్నారు. పూమారు 2000 లకు వైగనె యుండును. 31 తేదీ మంగళవారము పగలు 2 గంటలకు వరదలు తగ్గి పోవుచు వచ్చినవి. సర్కారు ఆఫీసుల గుమాస్తాలు అదిగరకున్న యిండ్లు పడిపోయి యచ్చట నివాసము చేయుటకు ఇండ్లు దొరకక అల్లాడుచున్నారు. వీర్యయావత్తు వస్తువులు గంగకు కోలుపోయి కట్టుకుడ్డలతో భార్యా బిడ్డల సోద భ్యనులతో కష్టపడుచున్నారు. సర్కారు వారు ఈ గ్రామంలోనుండు అన్ని ఆఫీసుల గుమాస్తాలకు మూడు నెలల జీతమును ముందుగావైన ఇప్పించి వీళ్ళ కష్టములను తొలగించుచునని నేడు చున్నారును. మహారాజేశ్వరీ పోలీసు సర్కిల్ యిన పెద్దవరగారు ఈ బీద జనులం

దరికీ పావుపదివంతున జొన్నలు పంచి పెట్టినారు. ఏ గూర్గుల పూచయలగు గుడ్డెటి పీడి రైతులందరు వారివారి క్షేత్రానికి బీదలకు నొకపూట అన్నము పెట్టినారు.

ఈ కుక్కలగంటిచెర్వు తన ఆయువుతీరి తెగిపోయి 64 గ్రామములను పాడుచేయునని కానమున్నట్లు వెంట్రుకలు నడిసిన ముసలవివేకులు చెప్పమాటలు పొడికనచ్చి దాయెను. ఇట్లునే ఆవుకుచెర్వుకు కూడా కానమున్నది ఆ చెర్వుకూడా యిప్పుడో అప్పుడో తెగునని యిప్పుటి వచ్చితి శయమునకు చెర్వుకట్టి అల్లలాడుచున్నదని ఆగ్రామవాసులందరు బాగ్రత్తకలిగి కొందరు కొండలందు గుడిసెలువేసికొని కాపుర మున్నారని కొందరు బ్రాహ్మణోత్తములు తినుకు ఇంక వృత్తిము రాకుండునట్లు వరుణమంత్రములతోటి వృక్షంధన చేయు జపతపములు చేయుచున్నారని తెలియుచున్నది. అయ్యో, పాపము. ఆ గ్రామవాసులు ఏదిక్కుపోవుటకు చుట్టు నదులున్నవి. సర్కారువారు ఈ నదులకు ఏ ప్రదేశమందు అయినా ఒక చోట కమాండ్లు కట్టించి ఆగ్రామవాసులకు ఈచెర్వువల్ల అయ్యే అపాయమును లేకుండ కాపాడరాదా? ఆవుకుచెర్వు తెగినకాలమందు అనీళ్ళు ఆవుకు అనుకొని పారుచుండే గొల్లలేటికి రక్షణమేవచ్చునట. వెంటనే ఆవుకు మొదటి ఆహుతి అయి ఆనదిగట్టునయుండే వూళ్ళన్ని పాడవునట. అందువల్ల యిప్పుడు ఆనదిగట్టుననుండు వూళ్ళనాదులు రాత్రిపగలు నిద్రలేక భయపడుచున్నవారై నట్లు తెలియుచున్నది. వర్షము ఇంకవచ్చినంతట ఇంకా ఎంతటి ఘోర వాస్తవ వచ్చుచున్న పో భగవంతుని కెరుక. ఇప్పుడు కోవెలకుంట్లలో కట్టబట్టలేక నిల్వనీడలేక కడుపుకొటికలేక అల్లలాడు బీదజనుల కక్షణకొరకు పుణ్యాత్ములగువారు తమకక్షకొలిది సహాయముచేసి పుణ్యమును నడయుట మనుష్య జన్మ మెత్తిన ఫలముకాదా.

III

బనగాన పల్లి

(మాక్రత్యేక విలేఖరుడు)

కడచిన మాసము 31 వ తేదీన కర్నూలు ప్రాంతము ఏకాగంటల సరుయమున ఊరిదగ్గర మూడు చెరువులు తెగి బనగాన పల్లెవద్ద పాతరునదిలో బడినందున ఆప్రవాహ ముష్పాంగి బనగానపల్లెను జొచ్చెను. కొండపేట యనది బనగానపల్లెలో కెల్ల తగ్గు భాగము. ఆభాగమున కమాండు 250-300 ఇండ్లుండును. ఇవి యెల్లయు మనాగులసోకూడ నడచినవి. నాడు గ్రామ సంతయు 10-12 అడుగుల నీ గానరిచినది. రాత్రిపండపములమీద నీరు పొర్లి అచ్చట రక్షణవై యొదిగి వారిని తనవాత వైచికొనినది. అడవారును చంట్టిపిడ్డలును లెక్కకు వచ్చినంతవరకు 65 గురు చనిపోయినారు. 31వ తేదీ నాడు వెల్లునవచ్చుట తెలిసినతోడనే జనులందరు పరుగెత్తుకొనిపోయి పరిసరములలో నుండిన గుట్టలు చెట్టులు ఎక్కినారు. అనేకములు చెట్టులు మునిగిపోయి పడి కొట్టుకొని పోయినవి. దూరము లెప్పించుకొని పోయినవారికి సహాయము చేయవలెనని నవాబుగారు ఎంత ప్రయత్నించినను ఆనాడు సాగలేదు. దివాకొగారి ఇంటితోకూడ గ్రామసంతయు మట్టిమయిపోయినను అదృష్టవశమున నవాబుగారి నగరుమాత్రము చెడలేదు. రెండవకోణునుండి నవాబుగారు నేటిదినకును ప్రలలకు భోజనములు పెట్టి లెక్కిన సదుపాయములు చేసి ఎంతక్షించుచున్నారు. తమ యాస్థానమునందు పనిలోనుండిక నాకురలకు ఒక్కొక్కనెల జీతము ఇచ్చి వారి యనుకూలములు చూచుకొన నేర్పించినారు. బనగానపల్లి యంతయు వర్షపడి దీని చెప్పవలసియున్నది. వాస్తవంపుదనున న్నావతేనాకు తంత్రివాస్తలే నడవలేదు. రైల్వేవారు ప్రజలు పరుగెత్తిపోవుచుండగా తమ తెలిగ్రాము పనిచేయుచున్నను తెలిగ్రామము పుచ్చుకొనుట మనిచేసిరి. పరుగెత్తుకొని ప్రాణముదక్కి చాలునని ప్రయాణము చేయవచ్చువారి సామూహల వైనను సామాన్యముగా పోనీయలేదు. ముప్పవీష్టులుచెడి నీటినుండి ప్పించుకొనిరాగా రైలు అధికారుల తప్పించుకొనుటకట్టుపైదది. చంద తగ్గినవిదప జనులు గ్రామమునకు రాబోగా ఎవ్వరో దుర్మార్గులు చురల నడకచ్చుచున్నదను నదంతి పుట్టించి శకములవైచున్న నగలన్నిటిని పలుచుకొనిపోయినారు. ముందేమి గతియో తెలియదు.

ముహరము కుందుగ

సాందూజేశమునందును రంగూనునందును కుంభాకర్ణము పండుగ గడచిడలు లేక నెన్నదిగా నరిగిపోయినదని దిపోగ్రంథ వలన తెలియుచున్నది.

పోస్టుసెంటుజుల్ గెజట్.

200 గవోలు రేంజి స్టాంపులకు పోస్ట్ అఫీస్ సెంటు ఇవ్వబడుచున్నది. కృష్ణమూలచారిగారికి అక్టోబరు 28 వ తేదీ నుండి రెండుమాసములు ప్రివిలేజీ సెలవియబడినది.

అచలపురము రేంజి పోస్ట్ అఫీస్ సెంటు ఇవ్వబడుచున్నది. నుండి కృష్ణా గుంటూరు బాలికా పాఠశాల రేంజిలో పని చేయుచున్న సేతుకామేశ్వర రావుగారికి రెండు మాసములు సెలవియబడినది. వారి స్థానమున పి. వీరరాజు పంతులుగారు నిర్ణయించబడిరి.

దర్మాపురము రేంజి స్టాంపులకు పోస్ట్ ఇవ్వబడుచున్నది. పి. ఎస్. రంగాచారిగారు గుంటూరు రేంజికి నియమింపబడిరి.

వాతావరణ సితి

1916 సం॥ నవంబరు 10-వ తేది

ప్రదేశములు.	సగంబరునెల 10 తేది, ఉదయము నుండి రాత్రివేళ వరకు ఉష్ణోగ్రత	కడలివన 24 గంటలలో		వర్షపాతము.	
		అల్పము	అధికము	అల్పము	అధికము
గోపాలపురము	29.929	84.8	69.9	...	41.28 41.30
వాల్తేరు	29.940	82.2	57.9	...	37.37 33.03
కాకినాడ	29.948	82.8	71.8	...	42.69 34.80
నంద్యం	29.933	82.1	74.0	...	61.96 36.42
గుంటూరు	...	79.6	72.0	0.12	45.91 29.76
నెల్లూరు	29.923	85.4	74.9	...	28.62 24.96
మద్రాసు	29.907	85.2	75.7	0.01	31.23 33.79
కడప	29.906	86.3	74.2	0.36	31.99 33.77
నాగపట్టణము	29.910	89.8	75.7	0.12	24.93 29.55
కొలంబో	29.905	85.8	71.6	0.67	76.21 60.92
తిరువనంతపురము	29.915	83.0	74.8	...	53.71 54.53
కొచ్చిక్	29.890	87.3	75.9	...	114.63 105.51
కల్లికోట	29.897	84.9	74.7	...	110.67 112.42
మంగళూరు	29.896	85.9	73.0	0.30	121.48 125.05
బొంబాయి	29.929	86.4	75.5	...	86.05 71.58
హైదరాబాదు
అనంతపురము	...	84.9	72.1	...	29.29 ...
బళ్లారి	29.926	84.1	71.5	...	27.14 19.51
కర్నూలు	29.948	87.1	71.8	...	41.07 18.74
కడప	29.920	88.3	74.2	...	40.84 25.74
బెంగళూరు	29.902	80.1	65.6	0.26	50.91 33.12
కొడైకనూరు	29.789	65.5	49.5	...	48.58 46.10
ఉదకమండలము	22.020	65.8	47.3	0.13	44.49 48.24
కోయంబత్తూరు	22.924	85.7	71.1	0.31	22.63 17.70
నెల్లూరు	29.935	86.3	72.0	0.76	50.86 37.16
సేలము	29.924	89.0	71.8	...	41.60 36.32
తిరుచనాపల్లి	29.900	90.8	75.2	...	25.16 25.52
పురుకోట	29.910	90.9	73.4	0.59	31.96 27.54
నల్గూరు	29.903	91.2	74.9	...	25.09 28.84
తిరువల్లీ	13.05 15.66

బంగళామునందు తప్ప అంతటను వాయుభారము వృద్ధి యైనది. దక్కనునందు వాయుభార చత్యధికముగను, అభ్రాత మునకు దక్షిణమునను నులబాసత్తరమునం దత్యల్పముగ నున్నది. రాజధానియందు దంతట ననేకస్థలములందు స్వల్ప మారుతములు గలవు. కొన్నిచోట్ల వాయువునందు చలనము లేనట్లు తెలిసింది. మధ్యరాష్ట్రము లెక్కువగానే యున్నది. రాజధానిలోపల కొంచె మెక్కువగా నున్నది. రాజధాని దక్షిణపుకొన ప్రాంతమున పగటియుష్ణ మెక్కువగా నున్నది. ఉత్తరరాష్ట్రములందు తప్ప ఇతర స్థలములందు రాత్రియుష్ణ మెక్కువగా నున్నది. వాయువునందు తేలికత్వము. ఉత్తరరాష్ట్రములందును, దక్కనునందు తప్ప ఇతర స్థలములందు మేఘములు దట్టముగా నున్నవి.

ఆర్. ఎల్. జోన్ను, వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు, చెన్నపురి.

దేశీయ తంత్రీ వారాలు

(మా విలేఖకుల వద్దనుండి)

సింల

రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చిన యుద్ధవార్త

సింలా, నవంబరు 8:— 7 వ తేదీగల ఈ క్రింది తంత్రీ వార్త హిందూదేశ రాజకీయ కార్యదర్శిగారి యొద్దనుండి రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చినది.

ఆంగ్ల రంగము. బ్రిటిషు వా రనేక శత్రుస్థానములను ముట్టడించి కొంత స్థలమును ఒయిది బట్టిడివారైన్ కోరు ప్రాంతమునం దున్నత ప్రదేశమునందు 1000 గజముల స్థలమును జయించిరి. పరాసు రంగము. జన్మములు పరాసువారిని సెంటుపియరు వాష్టాదవినుండి తీసివేయుటకు ప్రయత్నించుచు గాని వారియటలు సాగలేదు. తలువాత పరాసువారు అనేకపర్యాయములు ముట్టడిసలిపి సెంటుపియర్ వాష్టా అడవియందు కొంతదూరము ముందునకు పోయి ఉత్తరభాగమునందు మాడు శత్రుకందములను వశపఱచుకొని వైర్యులిదిశనున్న స్థానములందుగూడ ప్రవేశించిరి. లాట్రాన్ స్టామ్ వైపునను పరాసువారు ముందునకు సాగి సెయిలీ సెయిలీ సెలు గ్రామమునందు విశేష భాగము నాక్రమించుకొనిరి. ఈ ప్రాంతమునందు జర్మనుల ప్రతి యుద్ధము లన్నియు వ్యర్థములయ్యెను. పరాసువారు వైద్యురంగమునందు డంటాపువాన్ గ్రామములను వశపఱచుకొని 522 మంది తైదీలను పట్టుకొనిరి.

ఇటలీరంగము. ఇటలీవారు కాన్స్టాన్టినోపుల్ నుండి అనగ్నందమును సాగింపుచు నల్బాయిన్ ఫాక్ కొండవైసను, సాక్రాడో కొండపాదను అగ్నివర్షము గురిపించి కోస్తస్టేనియా యను స్థలమునకు 220 గజముల దూరమునకు వచ్చిరి.

రష్యా రంగము. శత్రువులు నాగవోకా ప్రాంతమున ప్రశయాగ్ని గ్రుమ్మరించి హాలిజ్ కుత్ ప్రాంతములందు అనగ్నందమును సుక్రమించి రష్యుల ముందటి కందకములలో గొన్ని స్థలముల నాక్రమించుకొనిరి. డార్నవాట్రాసు దక్షిణమునందు రష్యులు కొంతదూరము ముందునకువచ్చి కొన్ని పర్వతములను వశపఱచుకొనిరి.

రుమేనియా రంగము. ప్రిడిక్ కనుమ ప్రదేశమునందు సరిహద్దునకు 6 మైళ్లు దక్షిణముననున్న డిరాసుకొండవద్ద శత్రువులు రుమేనియనుల కందకముల నాక్రమించుకొన గలిగిరి. డ్రగస్టావోలో ప్రాంతమునందు రుమేనియనులు శత్రుప్రయత్నములను వ్యర్థపఱచిరి. డోబ్రూజారంగమునందు స్వల్పయుద్ధములు జరిగినవి.

బాల్కన్ రంగము. కెర్నాప్రాంతమునందు సెర్బియనులు మాడు శత్రుప్రయత్నములను వ్యర్థపఱచిరి. తురుష్క రంగము. ఆగ్నాటుకు దక్షిణమునందు రష్యులు తురుష్క ప్రయత్నముల నోడించిరి.

తూర్పు ఆఫ్రికారంగము. తూర్పు ఆఫ్రికాయందలి రెఫీజీలోయందు స్థితులలో మార్పులేదు. మెహంజి వైపున ఒక శత్రుసేన జెఫిజియొద్ద కందకముల నేర్పూచుకొని యుండెను. ఈ సేనను జనరల్ నాల్గీగారు ముట్టడించి తరిమివేసిరి. శత్రువులకు 200 మంది నష్టమైరి.

సింలా, నవంబరు 9:— 8 వ తేదీగల ఈ క్రింది తంత్రీ వార్త హిందూదేశ కార్యదర్శిగారి యొద్దనుండి రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చినది.

ఆంగ్ల పరాసురంగము. జన్మములు బట్టి డివారైన్ కోరు ప్రాంతమున ప్రతియుద్ధము సలిపి బ్రిటిషు వారింతకుముందు జయించిన స్థానములనుండి వారిని కొంతదూరము వెనుకకు నెట్టి ఆస్థలములను పట్టుకొనిరి. ఆర్మిన్ పీకీసు ఈ ప్రాంతము లాబోఫ్ సెయిలీదులు ప్రాంతములందు బ్రిటిషువారు మాడు పర్యాయములు శత్రుకందకములపై బడిరి. సెయిలీ సెయిలీ సెలునందు శత్రువులు కొంతస్థలమును మఱల జయించిరి. వైద్యురంగమునందు ఫిరంగియుద్ధము జరిగినది.

ఇటలీరంగము. ఇటలీవారు కాన్స్టాన్టినోపుల్ నుండి శత్రుప్రయత్నములను వ్యర్థపఱచి కాన్స్టాన్టినోపాఅను స్థానముపై అగ్నిని వర్షించిరి.

రష్యా రంగము. హాలిజ్ కుత్ ప్రాంతమునందు శత్రువులు అనేక పర్యాయములు ముట్టడిసలిపిరి; కాని త్రోసివేయబడిరి. కాన్స్టేనియను కనుమలందు శత్రుప్రయత్నము లన్నియు వ్యర్థ మయ్యెను.

రుమేనియా రంగము. రుమేనియనుల పశ్చిమరంగమునందు రుమేనియనులు తమ స్థానములను నిలుపుకొనుచున్నారు. డోబ్రూజా రంగమునందు రష్యులును రుమేనియనులు శత్రువులను వెనుకకు నెట్టిరి. బాల్కన్ రంగము. డాన్యుబునది పాడవునను ఫిరంగియుద్ధము జరుగుచున్నది. సెలోనికారంగమునందు స్వల్పముగ ఫిరంగియుద్ధము జరిగెను. ఒక బ్రిటిషు సముద్రాంతగ్రామి ఉత్తరసముద్రమునందు ఒక జర్మనుయుద్ధకాకెట్ బాల్బిడోలను ప్రయోగించెను, ఆ యుద్ధకాకెట్ బాగుగా దెబ్బలు తగిలినవి. ఎంతవఱకు కలిగినదో తెలియలేదు.

బొంబాయి తిలకుగారిపైని కేసు.

న్యాయమూర్తిల తీర్పుసారాంశము. బొంబాయి, నవంబరు 9:— న్యాయమూర్తి బొచిల్ గారు తిలకుగారిపై జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారు చేసిన యుత్తరవును రద్దుచేయుచు నిట్లు చెప్పిరి.— బెల్గామునందును అహమ్మదు నగరమునందును తిలకుగారు గత మే జూను మాసములందు చేసిన ఉపన్యాసములు రాజద్రోహ యుక్తములుగా నున్నందున యుత్తరవు పుట్టినదని చెప్పబడినది. ఉపన్యాసముల భాషాంతరీకరణమునందు తప్పులేదని అందఱు నొప్పుకొనిరి. తిలకుగారి ఉపన్యాసములందు రాజద్రోహము గొలుపువాక్యము లేవన గలవా యనునదియే విమర్శింపవలసిన విషయము. మేజిస్ట్రేటుగారు “విశ్రాహము” అనుమాటకు న్యాయమూర్తి ప్రాచీన గౌరవ అగ్రమును అన్వయింపజేయుటతప్ప. ఒకవిషయమునకు సంబంధించిన అగ్రమునది యొకటియుండగా అసాధారణముగ వివేచితాగ్రమును దీసికొనుటకు వీలులేదు. తరువాత న్యాయమూర్తి గారు జిన్నాగారి వాదములను విమర్శించి సివిలు సర్వీసువారిని నిందించుటకు ప్రభుత్వమువారిని నిందించుటకును భేదములేదనియు న్యాయశాసన నిర్మితముగ పరిపాలనమును ద్వేషించు విషయమునకు తిలకుగారికి అపారముగ రాజభక్తి గలదనుట సమాధానముకాదనియు జెప్పి తిలకుగారే కొంచెము జాగ్రత్తతో మాట్లాడియుండిన యెడల అంతటి చిత్కు గలిగియుండదని నుడిచిరి. ఉపన్యాసముల నన్నిటిని ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగా చదువ దగదు. సారాంశమును మాత్రము చూచుకొనవలయును. స్వరాజ్యమును గూర్చియు, పరిపాలనాక్రమ సంస్కరణములను గూర్చియు తిలకుగారు చెప్పిన వాక్యము లేవియు 124 ఏ సెక్షనుక్రింద రావు. కొన్ని కొన్ని చోట్ల తిలకుగారు రాజద్రోహ భావములను చూపించి వర్ణించుటయందు వ్యాజ మేమియులేదు. కొన్ని కొన్ని విషయములందు మనోభావములను వెడలగ్రమ్మటకు తిలకుగారు రాద్రవిధమున చెప్పిరి, గాని ఆ విషయములను 124 ఏ. సెక్షనుక్రింద తీసికొనుటకు వీలులేదు. స్వపరిపాలనమును గూర్చి తిలకుగారు చెప్పినవిషయము 124 ఏ. సెక్షనునందు వచ్చునేమో చూడవలయును. న్యాయమూర్తి గారు ఆ యుపన్యాసముల ననేకపర్యాయములు కడుజాగ్రత్తతో జదివి పరిశీలించిరి; గాని వానియందు దన్యభావ మేమియు గనపడలేదు: రాజకీయవిషయములను హైందవులకిచ్చుటయందు ప్రభుత్వము వారు చాల ఆలస్యము చేయుచున్నారని మాత్రము చెప్పబడినది. ఇది 124 ఏ సెక్షనుక్రింద రాదు. తరువాత న్యాయమూర్తిగారు సంఫిరాజ్ విషయమున తిలకుగారు చెప్పిన వాక్యములను మఱల జదివి వానియందు ప్రభుత్వమువారికిగల న్యాయబుద్ధియు పరిపాలనాధురంధరత్వమును తిలకుగారు గొనియాడి కాలకమునను స్వరాజ్యము హిందూదేశమునకు రావలయునని మాత్రము చెప్పిరని నుడిచిరి. స్వదేశ సంస్థానములనుగూర్చి బ్రిటిషు ఏజెంట్లు సంస్థమున తిలకుగారు చెప్పిన వాక్యములందును 124 ఏ. సెక్షనుక్రిందికి రాదగిన విషయములు లేవు. ప్రభుత్వము విశేష ప్రభుత్వవనియు, వారు ఈ దేశ ప్రజలను బానిసలుగాజూచుచున్నారనియు, వారు వర్తకులవలె ధన మార్పించు కొనుటకై యున్నారనియు తిలకుగారు చెప్పిన వాక్యములు కొంతవఱకు 12 ఏ. సెక్షను క్రిందికి రావచ్చును గాని ఉపన్యాసములను మొత్తముమీద చదివిన యెడల వీని ఉపద్రవ కర భావము తొలగి పోవుచున్నవి. ఈ వాక్యములను మేజిస్ట్రేటు గారు ప్రత్యేకించి వీని కొఱకుగాను, ధరావత్తు కొరుట నిజముగా అక్రమము.

దక్షిణ హిందూస్థానము.

మలబారు వార్తలు.

కల్లికోట, నవంబరు 9:—ఉత్తర మలబారునందు పనే నూరు అనుగ్రామమునందు తియ్యబాటి వాడొకడు తనజాతి వానినే 12 ఏండ్ల ఈడుగల ఒకబాలుని రాత్రిపూట చంపి తన శత్రువుల ఇంటిముందర పడవేసెను. పోలీసు వారతనిని పట్టుకొని ఖైదుచేసిరి. కేసు విచారింపబడుచున్నది.

పునుచ్చేరి వార్తలు.

పునుచ్చేరి, నవంబరు 9:—రెవరెండుఫాదర్ బ్రెయిన్ గారు “మిలిటరీ ఇంజనీరింగు” గా నెలొనికాకు పోవుచు న్నాగని ‘లెసామూర్’ అనుపత్రిక వ్రాసినది. హిందూదేశపు పటాలముతో హయస్కరు పోయిన డిలావిల్లి అనుయవకుని సేనయందు లేకుండుటకు సమ్మతించి చుటల పంపిచేసిరి.

బంగాళము

నల్లమందు ధరలు.

కలకత్తా, నవంబరు 9:—ఈదినమునల్లమందు పెట్టె 1 కి రూ 3129-3-3 ల చొప్పున నమ్ముడు పోయెను. ఈ మాసపు అమ్మకము వలన గతమాసము కంటె 57400 రూపాయలెక్కువగా వచ్చినది.

కలకత్తా హైకోర్టుజడ్జి

అలహాబాదు, నవంబరు 10:—కలకత్తా హైకోర్టు లోని సర్ అసుతోష్ ముఖర్జీగారు అలహాబాదులో పర్యటనము సలుపుచు ఈ దినము విశ్వవిద్యాలయపు న్యాయ కళా శాలను దర్శించి కళాశాలలో గోమను న్యాయము బోధింప కుండుట కాశ్చర్యము నొందిరి. ముఖర్జీగారు మెర్డెనల్ వసతి గృహమును జూచి సర్ జేమ్సు మెట్టెగారి చిత్రపటమును ఆంగ్లో బంగాళీ పాఠశాలలో బహిరంగపఱచిరి.

పంజాబు

ఒక బుదిపోటు.

ఇద్దలు స్త్రీలు పట్టుకొనిపోబడుట. లాహోరు, నవంబరు 9:—రెండు మూడు దినముల క్రిందట సర్కార్ ఫే అనుగ్రామముపై నొకబుదిపోటు దొంగల గుంపుపడి ఇద్దలు స్త్రీలను పట్టుకొనిపోయిరి. దొంగలు దేశపు సరిహద్దునుదాటి విజాతుల దేశములోనికి బోయినట్లు నమ్ముచున్నారు.

ఢిల్లీ

రాజప్రతినిధిగారు రైలుమార్గమును దెఱచుట కై పూరు, నవంబరు 9:—రాజప్రతినిధిగా రీదినము షేకావతి రైలుమార్గమును దెఱచుచు తాము రైలుమార్గము లను వృద్ధిచేయింప గలిగినందులకు సమ్మతించితి మనియు, మహారాజుగారును సంస్థానపు వసతులకొరకు శ్రద్ధతీసికొని రైలుమార్గములను వృద్ధిచేయుట క్లాపూపాత్రమనియు జెప్పిరి రాజప్రతినిధిగారు.

మెమ్బర్ల ప్రభు దంపతులు మంగళవారము నాడు ఫతేపూరు సిక్రిని మెట్టనుగారిని దర్శించి బుధవారమునాడు అగ్రాకుబోయిరి.

సేనాధిపతి సింలాకుబోవుట.

సేనాధిపతి జనరల్ మన్రోగారు నిన్నటి సుధ్యాహ్నము సింలా చేరిరి.

మధ్యపరగణాలు

మధ్యరాష్ట్రముల రాష్ట్రీయ సభ.

అమరావతి, నవంబరు 9:—మధ్యరాష్ట్రముల రాష్ట్రీయసభ ఈ నెల 5, 6, 7, వ తేదీలలో జరిగెను. 100 మంది ప్రతినిధులు వచ్చిరి. దీనిలో బీహారు నుండి మాత్రము ముప్పాతిక మంది వచ్చిరి. బీహారునందు ఒకజిల్లానుండి 500 మంది వచ్చిరి. ప్రారంభమున ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు జోషిగారు స్వాగతోపన్యాసము జదివి రాజకీయ విషయముల నన్నిటిని ముచ్చటించి రాష్ట్రీయశాసన సభనుగూర్చి వివరించిరి. అనంతరము వారు మధ్యరాష్ట్రముల ప్రభుత్వము వారు ఆనిదెసెంటుమ్యుగారి వైని విధించిన పుత్తెరువును గూర్చి నడుపుచు రాష్ట్రీయ సభ వారు ఆహ్వానమును బంపు వ త తు న

బో నే లే ద ని యు ఆమె వచ్చున దంతయు దివ్యజ్ఞాన సమాజమున కధ్యక్షత వహించుటకే యనియు. ఆసమాజమున రాజకీయ విషయములను జర్పించుటకు వీలు లేదనియు జెప్పి సభ్యులను దుఃఖాంతరంబులనుగా నొనర్చిరి.

దేశప్రభుత్వమువారి పక్షమున రాష్ట్రీయప్రజలకు గల ఉత్తమ రాజభక్తిని గూర్చి మూడు తీర్మానము లుపపాదింప పబడిన వెనుక బెసెంటుమ్యుగారినిగూర్చి రాష్ట్రీయప్రభుత్వమువారు చేసిన ఉత్తరవునకు ప్రజల అసమ్మతిని జూపుచు తీర్మానము పాదించిరి.

సభానిర్వాహకుల కోరికపై కార్యక్రమ మంతయు మహారాష్ట్రీభాషలో జరిగెను. బి. పి. వాడియాగారు ఆని బెసెంటుమ్యుగారి తరపున వచ్చి ఆమె సందేశమును జదివిరి. వాడియాగారి యుపన్యాసము సభ్యుల హృదయములు కరగునట్లు చేసెను.

రావుబహదరు కె. కె. హకూరు ఇ. ఎస్. ఒగారు స్వరాజ్యతీర్మానము నుపపాదించిరి.

కేల్కారుగారు స్వరాజ్యమునుగూర్చి ఉపన్యసించిరి. ఉపన్యాసారంభమునుండి అంతయు మఱుకున కరతాళధ్వనులు చెలరేగెను.

మధ్యపరగణాల శాసనసభ.

నాగపూరు, నవంబరు 8:—13 వ తేదీనాడు జరుగు మధ్యపరగణాల శాసనసభలో ఆనరబిల్ కార్పెంటు, రఘువీర సింగుగార్లు ప్రమాణములు చేయుదురు. 99 ప్రశ్న లడుగ బడును. మధ్యపరగణాల కోర్టులబిల్లు, లాండు రివిన్యూబిల్లు మున్నగు విషయములనుగూర్చి చర్చించెదరు. అక్టోబరు 11వ తేదీని బొంబాయినుండిపోయిన ఆంగ్లదేశపుటపాలు గత శని వారమునాడు లండనులో బట్వాడా చేయబడినవి.

రాజప్రతినిధిగారును - సేనాధిపతిగారును.

అగ్రా, నవంబరు 8:—వీరభద్రుడు ఫతేపూరు సిక్రి అనుస్థలమును దర్శించిరి. వారితోగూడ సర్ జేమ్సు మెట్టెను గారు నుండిరి.

ఒక ప్రైవేటుపై అభియోగము

అలహాబాదు, నవంబరు 8:—ఆఫ్రికాయందు కర్కుగారి స్నేహితుడనని చెప్పి అతనిభార్యను మోసగించి కొన్నివస్తువులను సంగ్రహించినందులకు మార్కుస్ అను ప్రైవేటుకు 3 మాసముల కఠినకృత విధింపబడినది.

బర్మా

నావ మునిగిపోవుట.

రంగూను, నవంబరు 9:—కొన్ని దినములక్రిందట “కత్తర్” అను నావలో ఒక మామియము ఇద్దలు నావికులును, ఇద్దరు ప్రయాణికులును డైచుండుదీవినుండి చేసిననదిమీదికి బోవుచుండిరి; కాని మధ్యను తుపానుదగిలి నావ మునుగుచుండెను. ఇది మునుగుచుండగా దానిలోని వారిని రక్షించుటకు “మెయో” అనునావ పంపబడినది. ప్రయాణికులు తప్ప తక్కినవారు రక్షింపబడిరి.

అమెరికా

అమెరికా నియోజనము

లండను, నవంబరు 9:—న్యూయార్కు నుండి యిటుల తంతివార్త వచ్చినది. ఈతంతివార్త గురువారమునాడుదయమున నాలుగుగంటల కిన్యూజిడినది. అప్పటికి నియోజనము తేలలేదు. హ్యూసుగారికి 239 విల్సనుగారికి 232 వోట్లు వచ్చినవి. 8 రాష్ట్రములనుండి రావలసిన 60 వోట్లు సందిగ్ధముగ నుండెను. సెనేటులో డిమాక్రేటుల ప్రాబల్యమున్నదిగాని ప్రతినిధిసభ యుద్దేశ్యము సందిగ్ధముగా నున్నది.

ఎన్నికలు

న్యూయార్కు, నవంబరు 8:—ఎన్నికల విషయమింకిను తేలలేదు. హ్యూసుగారి పక్షమువారు కొందఱు విల్సనుగారి వైపున చేరుదురని యనుకొనుచున్నారు. ఇటీవల తేలిక రెక్రూప్రకారము విల్సనుగారికి 248 వోట్లును, హ్యూసుగారికి 243 వోట్లును వచ్చినవి. మరి 40 వోట్లు ఇంకను రావలసి యున్నవి. అవి ఏవై పురనుండునో ఇంకను సందిగ్ధముగా నున్నది. డాక్టరు విల్సనుగారు అధ్యక్షులుగా నెన్నకొనబడిరని ‘న్యూయార్కువరల్డ్’ పత్రిక వ్రాసినది.

సమకాలి కాభిప్రాయములు

(o)

పరిశ్రమ లనవసరము;

వ్యవసాయమే సర్వప్రాధాన్యము.

హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారి వర్తక పారిశ్రామిక సభ్యుడు సర్ విలియముక్లార్కుగా రొకమారు సామ్రాజ్య సభలో నిటు లభిప్రాయ మిచ్చిరి. ఇంగ్లాండుదేశము తనకు వలయు వస్తువులనన్నియు స్వయంచేయగలుగనంతకాలము హిందూదేశము పరిశ్రమలస్థాపించుటకు తొందరపడనవసరములేదు. ఇట్టి యుద్ధాత్మమగునలహా కనేకభారత నాయకులుస్వాభావికముగ వ్యతిరేకాభిప్రాయ మొనగిరి. ఇంకను హిందూదేశమున పారిశ్రామికపు టుత్సాహము లనవసరములనియే అనేకమంది యూరపీయులు తలచుచున్నారు. ఢిల్లీనగర జరుగబోవు ఇండస్ట్రియల్ కమిషనున కిట్టివారి సాత్వ్యమునే వారిస్పించునటుల తోచుచున్నది. రాజప్రతినిధిగారి నుండియు హిందూదేశమునందలి ఉన్నతోద్యోగస్థులందఱును పారిశ్రామికాభివృద్ధి తోడ మాత్రమే హిందూదేశ మున్నత స్థితికి రాగలదని చెప్పచుండ హిందూదేశమొక్క వ్యవసాయాభివృద్ధికే పాటుపడవలయునని వాలరుగారిచ్చినయభిప్రాయము కేవలము స్వార్థపరముగా నున్నది. చిల్లర దుకాణదారుని యుద్దేశ్యము లెటుల కొలదిగా నుండునో, పరాయిదేశము నందలి వస్తువులను భారతీయ వర్తకుల కమ్మి వేయ వలయునని చెప్ప ఈ యుద్దేశ్యమును అటులనే యున్నది. ఇంత కంటె నెక్కుడు అభిప్రాయముల గలిగి భారతీయ పారిశ్రామిక జాతికాభివృద్ధిని—హిందూదేశము సామ్రాజ్యమున బలమైనదిగా నుండుటను వారు జూడజాలరు. ఇట్టి మహనీయుల సామ్రాజ్య సమస్య లనవగాహనీయులు. (“మాకా యువ్యము మా కారోగ్యము మాకు ధనము మీకు ఋణము” అను) వారి స్వలాభములు, స్వకార్యములు మాత్రమే వారి సర్వస్వములు. — హిందూస్థాన్ పత్రిక.

సంగ్రహ వార్తావళి.

(o)

ఎ. పి. పాట్రోగారు బరంపురము పురపాలక సంఘాధ్యక్షులుగ నెన్నకొనబడిరి. పాట్రోగారికి 9 ఓట్లు వచ్చినవి ప్రోతాప్రగడ వేంకటేశ్వరులుగారికి 7 ఓట్లు వచ్చినవి.

బెంగుళూరు వక్కలిగారు సంఘము పు. కె. హెచ్. రామయ్యగారు వాణిజ్యశాస్త్రమును జనువుట కింగ్లాండునకు బోయి న్యాయ శాస్త్రమున గృతార్థులై బారునకుబిలువబడిరి. వారు డిశంబరు నెలలో యింటికి మరలుచున్నారు.

క్రిందటి గురువారమునాటి ఉదయము 9 గంటలప్పుడు కలకత్తానగరమున గోమనాత్మకవిరాజు సందునందలి బిహారి ఆదిగారికుమార్తె (13 ఏండ్లు వయస్సు) దీపము మీద నేదియో వెచ్చగించుచుండగా చీరకు నిప్పుముట్టుకొనెను. అగ్ని నార్పివేయుటకు తగినప్రయత్నములు జరిగినను పిల్లకేర మంతయు చుట్టిపోయెను. ఆమెను వెంటనే ఆసుపత్రికి తీసికొనిపోయిరి. కాని ఆనాటి సాయంకాలముననే యామె మరణించెను. — “ఇంగ్లీషుమాన్ పత్రిక”

క్రిందటి శుక్రవారము అయిదేండ్ల యీడుగల బంగాళీ కుటుంబాడు కలకత్తాలో నొక బంగారు పని వానిపై కేసు తెచ్చెను. తాను ముద్దాయి దుకాణముమీద నుండగా ముద్దాయి తనను చురికించి నేసెనని ఫిర్యాది వాదన. తానేదియో తొందర పనిలో నున్నపుడు ఫిర్యాది తన్ను పీడించుచుండ కాళవిశంబనము వైపలేక వానిని భయపెట్టుట కొక అగ్గిగడ్డ వానిపై దుశిషింప వడింపగా నది పట్టుబారి వానిమోద బడిపోయిన మాట వాస్తవమని ముద్దాయి యొప్పుకొనియెను. కేసు విచారణలో నున్నది.

చీనా

చీనా దేశశాంగమూర్తి.

సెకింగ్, నవంబరు 8:—ఇదిగఱకు యున్నచెడ్డప్రేట్టు మంత్రిగా నుండిన పూటింగ్ ఫాన్ గారు చీనా విదేశాంగమంత్రిగా నియమింపబడిరి.

వరదలు—ఆంధ్ర పత్రిక నిధి.

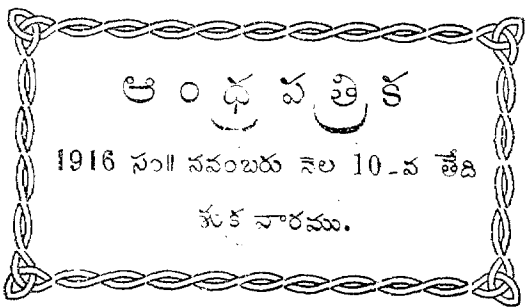
(—0—)

విన్నతి వారు కుమార్తె మూసాము.	4174-8-0
చంద్రావల పట్టణములకు సుధ్య కుటుంబం	1-3-4
బండిలో నూలు కై. శేషచలంగారు	
వ్యాపక కళాశాల మూడవ మొత్తము కూ.	12-0-0
ప్రస్తుత కళాశాల 2వ కేంద్రము	5-0-0
వ్యాపక కళాశాల వ్యాపక మొత్తము	25-0-0
ప్రస్తుత కళాశాల ప్రస్తుత వసతి గృహము.	9-1-0
కొంబం ప్రస్తుత కళాశాల విద్యార్థులు.	2-6-0
ఆర్. నాగయ్యమూర్తి గారు మద్రాసు	2-0-0
పద్మావతి రాజా కాలేజీ మేష్టరు	11-8-0
గౌరవప్రియమైన ముఖ్య ప్రధాన	30-0-0
సోపానముల ద్వారా	
గౌరవ శాల అన్నదాన సమాజము, రాజమండ్రి	6-0-0

మొత్తం. 4278-8-4

విషయానుక్రమణిక.

ఆంధ్రదేశవార్తలు	2
ఆంధ్రదేశమున కుదలు	3
దేశీయ తింతివార్తలు	4 5
ప్రధానవ్యాసము	
బొబ్బిలి మహారాజులుంగారు	6
వ్యాపక కళాశాల	7
విరోధ మహాసంగ్రామము.	
విదేశ తింతివార్తలు	8
చెన్నపురి ఆంధ్రయునియను	9
వివిధవిషయములు	10
ఇంగ్లీషు తింతివార్తలు	11-12
జాబులు	13

బొబ్బిలి మహారాజులుంగారు

బొబ్బిలి మహారాజులుంగారు రాజ్యభారమును చాలించి శాంతిమై కాలము గడుపుచున్నప్పుడు కుమార రాజాగారికి సంస్థానమును స్వాధీనము చేసినారు. ఇది మాకు నేడు తెలియవచ్చి యుండు వార్త. బొబ్బిలి కుమార రాజుగారు స్థానిక శాసన నిర్మాణ సభలో సభ్యులుగా ప్రభుత్వము వారిచే నియమితులై యున్నారని మొన్నటి దిన మే వ్రాసితిమి. నేటి దినము వారు సంస్థానాధీశ్వరులయినారని తెలుపుటకు సమానముగా సంతసించుచున్నారము. స్థానిక శాసన నిర్మాణ సభలో ఇది నరలోనే రామనాథము రాజుగారును పోలన రము జమిందారుగారును జమిందారుల పక్షమునా రుండగా ఈ రాజుగారిని ప్రత్యేకముగా ప్రభుత్వము వారేల నియమించుట సంభవించినది యనేకులు ప్రశ్నించుచున్నారు. అందులోను బొబ్బిలి మహారాజులుంగారు మరల 50,000 లు యధానిధికి ఇప్పుడే ఇచ్చినారనియు దానిని ప్రభుత్వమువారికి కేటించినారనియు ఇంకొక వార్త ప్రకటితమయి యున్నది. ఇదివరలో ప్రభుత్వమువారు బొబ్బిలి మహారాజులుంగారిని శాసన నిర్మాణ సభ్యులుగా నుండ నలసినదని కొందరియను అప్పటిలో తాముండుట కియ్యకొను వారు తమ కుమారున కాదవి కియ్యవచ్చునని సలహా చేసిన రనియు నొక

వదంతి కలదట! ఇన్నియుండేర్చి యాలోచించు వారు స్థానిక ప్రభుత్వమువారి చర్యను విమర్శించుటలో వివర్తితమయియునులేదు. కాని బొబ్బిలి మహారాజులుంగారు మాత్రము పుత్రున కుత్తము పరిశ్చితుల కల్పించుటకు పాటుపడి పితృధర్మమును పూర్ణముగా నెరవేర్చినా రనుట స్పష్టము. మహారాజులుంగారి నిదర్శనము పుత్రునకు ఒక్క విధముగా బహు చక్కని నిదర్శనము. శ్రీమంతులు లక్ష్మీ పుత్రుల తెగ కు చేరని విద్యావంతులగు సర్. వి. కృష్ణస్వామి అయ్యరు, సర్. పి. శివస్వామి అయ్యరుగారలే కార్యనిర్వాహక సభలలో నొక కొంత జుకుచూపి కళంకము నందినారు. కాని బొబ్బిలి మహారాజులుంగారు ఆ పదవి యందు అత్యద్భుత స్వాతంత్ర్యము చూపి పొగడ్త గాంచి ఆంధ్రభూమికి కీర్తి గడించియున్నారు. వారి కుమారులగు ప్రస్తుతపు బొబ్బిలి రాజుగారు తండ్రి పోలికను ప్రవర్తించుచున్నారని ప్రవర్తించు రని యనుకొనుటకు మాకేమియు కారణము కానరాదు—తిప్పక మీరు శాసన నిర్మాణ సభ్యులుగనుండుట ఆంధ్రమండలములకును దక్షిణరాజధానికిని నుపయోగకరంబగు ననుటకు సుదియ ముండదు. మహారాజులుంగారి దినములలో ఆంధ్రభూమి ఇంత మేల్కొంచి యుండ లేదు. ప్రస్తుతము మహాభివృద్ధిగోరుచున్నది. నేటి బొబ్బిలి రాజులుంగారు ఎక్కువ ప్రయాణముచేసి విజ్ఞానము సంపాదించినవారని తెలియుచున్నది. కాబట్టి మీరు కాలము ననుసరించి తగిన తీరిని కార్యక్రమమునకు దిగి ఆంధ్రదేశపు దీవన లందుదురు గాక యని విశ్వసించ వలసి యున్నది. మీని సింహాసనానీచుల నొనర్చి నైరాగ్యము నహించిన మహారాజులుంగారి నిదర్శనంబును అనేక గృహస్థులకు పనికివచ్చునని మాయభిప్రాయము. వారు చదివించిన ప్రకటనలో నీ క్రింది వాక్యము లున్నవి.

‘వారు ముప్పదియైదేండ్లు మూడుమాసములు పనునైదు దినములు సంస్థానభారము నిర్వహించినారు. వారికి 54 సం॥ల వయస్సు చేరిపోయినది. ఇప్పుడు రిరక సం॥యు నడచుచున్నది. శక్తియున్నయెడల బ్రదికినంతకాలము రాజ్యము చేయవలయు ననే ఆందరును కోరుదురు. ఇదియొక యాశాశము. మహారాజులుంగారి హృదయము వైషమ్య కృపచే ఈవాశంబు నుండి వీడ్చడియున్నది. వారికిప్పుడు కుమారులు మనుషులు అందరు నున్నారు. వారి పెద్దకుమారుడు ముప్పదియైదేండ్లవాడయి రాజ్యభారనిర్వాహణ శక్తి కలిగియున్నాడు. అందువలన మహారాజులుంగారు సంస్థానమును అతనివశము చేయుచున్నారు.’

ఈ వాక్యములలో వారు అను ప్రథమ పురుషయున్నను వాక్యములు మాత్రము మహారాజులుంగారిని యనుట నిజము. మహారాజులుంగారి ప్రాయమున నాల్గవ పెండ్లి చేసికొని వెనుకటిభార్యల బిడ్డలగతి వైషమ్యమునకు నొప్పుజెప్పి గృహనిర్వహణమునబడి తనకులాకు బ్రాహ్మణ నాయకులీ మహారాజును జూచియైన తలవంచు కొందురేమో తెలియదు. అలనాడు కొచ్చినరాజు నేడు బొబ్బిలి మహారాజులుంగారు ప్రారంభించియుండు మహాదార పద్ధతి మహాత్మ మహారము ఎల్ల వర్ణములవారును ఎల్ల మతములవారును అవలంబించి సంఘపుముక్తి తెన్నున నొక్క సోపానమును నియమింప తోడ్పడుదురు గాక యని నమ్ముచున్నాము.

కర్నూలు జిల్లా వరదలు.

కర్నూలుజిల్లా వరదలను గురించి నేటిదినము విపులముగు వార్తలను ప్రకటించి యున్నారము. కృష్ణావరదలే యనుకొనిన కర్నూలుజిల్లా వరదలు వీనిని మించిపోయినవి. కృష్ణా ప్రాంతములలో సమాచారముక కొంత త్వరగా నల్లుకొనుట

కైనను వీలుకలిగినది. కర్నూలు జిల్లాలోని సమాచారములు తెలుపువాడున్నను తెలుపుటకు వీలుకాలేదు. ఇప్పుడిప్పుడు వైకెక్కో నచ్చుచుండిన బసగానపల్లి సంస్థానము వరదలచే మహానష్టముల పాలైనది. ప్రాణనష్ట మిప్రాంతములలో ఎక్కువగాపొడగట్టుచున్నది. కర్నూలుపురపునష్టంబును సామాన్యముగా లేదు. కొంచెమించుమించు బీదముసల్కాను లందరును వరదవలన గాఢతమమగు పేదరికమున బడినారు. పల్లెటూరుల వర్తమాన మొక్క కోవెలకుంట్ల నుండి మాత్రము వచ్చినది. ఇంకను ఎన్ని పల్లెకొంప తెన్ని కడగండ్ల బడినవో తెలియ రాలేదు. అయిన కర్నూలు జిల్లా వరదల విషయమున మాత్రము ఒక్క సంతృప్తి కలదు. జిల్లా కలెక్టరుగారు ఇతిరోద్యోగులు ఒక నైపునను బసగానపల్లి నవాబుగారు రెండవ నైపునను పూని ప్రజల కుద్దండమగు సాయ మొనర్చ సిద్ధపడినారు. కలెక్టరుగారు కర్నూలులో కూ. 2000 ల చుదా వసూలు చేయుటయే గాక అందు రు2500లు స్వయముగా తామిచ్చుట గాక ప్రభుత్వమువారికి స్థితి గతులు చక్కగా తెలియవరచి వారి యంతరంగంబుల కరంగించి కర్నూలు జిల్లాలోని వరదబాధితులకు సహాయముచేయుటకు గాను పదివేలరూపాయలు మంజూరుచేయుచు కొనినారు. కలెక్టరు ప్రొక్కగారును స్థానిక ప్రభుత్వమువారును ఇంతజాగ్రత్తపడి సహాధార్యము చూపినందులకు ఆంధ్రలోకపు కృతజ్ఞతకు కడుంగడుపాత్రు లగుచున్నారు. ఈరీతి సానుభూతిలో శతాంశంజైనను ఇతర ప్రాంతములలోని కలెక్టరులు కనుబరచినట్లు కానరాకుండుట సంతాపకరము. ప్రభుత్వమువారు కర్నూలు మండలమునకు సహాయము చేయుచున్నను మాకు వచ్చిన వార్తలనుబట్టి చూడగా ఈ సహాయంబును చాలక రావచ్చునని తోచుచున్నది. సాయము క్రమముగా దొరకుటకు ఏ ఏ మూలన నెంత యెంత బాధ కలిగినదో తెలియుటయు అత్యవసరము కాబట్టి ప్రభుత్వమువారు చేయుచున్నారు కదా మనము నిదురింతుమని అనధికార నాయకులు మిన్నకుండుటకు రాదు. తగిన యత్నాహముతో పనిచేయుదురు గాక యని కోరుచున్నాము.

దేశభక్తి

ఆంధ్రసంఘమువారి యాజమన్యమున నిర్మితిగినము జి. ఎస్. అరంజేలుగారు ‘దేశభక్తి’ని గురించి యుపన్యాస మొనర్చిరి. వారు వారికి పదవ విద్యార్థులకు పితృభోధ నొనర్చిన అనీబీసెంటుకుగారును విద్యార్థులు ఆత్మనిగ్రహమును అభ్యసించి నాయకుల ఆజ్ఞావర్తులై మెలగి మిశ్మణాసక్తులై పరిశ్రమజేసి శీవనయుద్ధమునకు సిద్ధము గావలసిన దని హెచ్చరించిరి. ఉత్సాహంబునకును మాననీయమున స్థానంబు గలదు. ఒక్కొక్క యుగయుగ సుధాహమాత్రము చేతనే కార్యములు సాధ్యములు కావచ్చును. కాని ఆ యుగము కిగ్గయుగముగా నుండ జాలదు. ఉత్సాహము మానవుని చికటిలోనుండి వెలుగులోనికి త్రోయుటకు మాత్రము పకారముగను. దీక్షబద్ధుని సన్నుతులకు నుపయుక్తమగును. కార్యనిర్వాహకశక్తిని మాత్రము తనంతటను ప్రసాదించజాలదు. మానవుడు కన్నులు తెరచి లోకమును దిలకించి తన గర్వస్థాన మిట్టిదియనుటను గ్రహించి కార్యచిత్తువహించుటతో తనకుగుణ శిక్షణ సంపాదుము అందులకు నవసరంబగు ఆత్మనిగ్రహంబు నలవరింతుకొనుటయు కర్తవ్యము లగుచున్నవి. ఇట్టి పరిస్థితి మన దేశచరిత్రమున నేటిదినము కలిగియున్నది. సంవత్సరముల తరబడిగ బోధన నావరించియుండిన అంధకారమునుండి బయట పడినారము. మన జాతికిని స్వతంత్రపదంబు కలదనుటకు సిద్ధయిందు కొనినారము. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున బ్రిటిషు నిదర్శనమునై కొని అభివృద్ధియగుటకు తీక్షణ వహించినారము. తగిన ఆత్మనిగ్రహము జూపియనువగు శిక్షణయు గ్రహించినంగాని ఇకముందు దేశ సేవకులము కాజాలరు. ఈసంగతి ముఖ్యముగా నిప్పుడు వైకెక్కోవచ్చుచుండు యావములును విద్యార్థులును గ్రహించుట నిజముగా నవసరము. గ్రహించుట నాయకుల విధి. ఉత్సాహ

కాశ్యపు, జయప్రకాశులు, రీవా, అల్లూరు మొదలగు సం
సాసముల మహారాజు లీప్రయత్నమునకు తగిన సహాయము
చేసెదమని చెప్పిరి. వీరిలో రీవా మహారాజుగారు ఆయుక్త్య
ద కాశ్యపుల మీద వెక్కుకు సాదరాభిప్రాయముల గనబ
ఱచి గొప్పవిరాళ మొసగు మాట నిచ్చిరి. ఈయుద్దేశముతో
సాయిసంఘమువా రింకను మరికొందఱ సంస్థావాధీశుల
కాడనున్నారు.

బరోపా మహా సంగ్రామము

‘అరేబియా’ మెయిలుస్ట్రీమరు ముంచుట-మరికొన్ని వివరములు

డోర్నా వట్టాలో రిమ్యావారి విజయము

(రైటరు ఏ జె సి.)

ఇంగ్లండు

అరేబియా నౌక ముంచబడుట.

వివరములు.

లండను, నవంబరు 8:—

“అరేబియా” అను నౌక బొంబాయి నుండి ఆక్టోబరు 25 వ తేదీని బయలుదేరినది. కాని అది ప్రభుత్వమున ఆస్ట్రేలియా లోని సిడ్నీ నుండి కొంతసామానుతో బొంబాయికి వచ్చినది. దానినిండ ప్రయాణికు లుండిరి. వారియం దాస్ట్రేలియనులు చాలమందియుండిరి. అసాధారణముగా హిందూదేశమునుండి ప్రయాణికు లెక్కువగా స్త్రీయరులెక్కువ. హైందవ ప్రయాణి కులలో సర్ రత్న తాతాగారును, వారిసలియు, ఎన్. ఎన్. నాడియాగారును, వారి సలియు, వారి మువ్వయ బిడ్డలును గలరు. వీరుగాక చెన్నపురి కచ్చయ్య శాఖలోని టి. హెచ్. పాట్నూగారును వారి సలియు, వాల్మీకీ బాడీ గారు ను వారిసలియును, బాడీకన్యయును, వారిసంఘముసంగూడ ప్ర యాణము చేయుచుండిరి. ఈనౌకయందు చీనా, జపాను, సిం హళము ప్ర్యైయిటు సెటిలెంట్లు, హిందూదేశముల నుండి వచ్చినదేశములకుబోవు టపాలును గలవు. “అరేబియా” నౌక గతి డెంబెరు మాసమున క్రీటిడివివర్త ముంచబడిన “పెర్షి యా” స్త్రీమరుతోటిది. కర్జునప్రభువు కాలమునందు “అరే బియా” నౌకయే కానాటుప్రభు దంపతులను హిందూదేశము నకు దెచ్చెను. ఇది 1897-వ సం॥ గ్రీక్ నాయకునాకానిర్యాణ స్థలమునందు నిర్మింపబడినది. దాని అధిపతి కెప్టెన్, డబ్ల్యు. బి. పాపర్ గారు.

మాట్లాలో కొంతమంది ప్రయాణికులు దింపబడిరని తెలిపాడల్ల బొంబాయికి వచ్చినవి. ఎన్. ఎన్, నాడియా గారును వారి కుటుంబమును మాట్లాయందు దింపబడిరని వారి బంధువులకు తెలిపాడల్ల వచ్చినది.

తపాలు.

“అరేబియా” అను స్త్రీమరువైపున తపాలు సము ద్రము ప్రాలెనవి. ఆస్ట్రేలియా, సిం హళము హిందూ దేశము, ఏడెను, ప్ర్యైయిటు సెటిలెంట్లు, ఈజిప్టు చీనా, హాంగ్ కాంగ్, క్రీటిఫువారి తూర్పు ఆఫ్రికా జాంజి బారు, వైటిలిసు, మారిసుల నుండి తపాలు నాట్టిమరు ఇంగ్లండుకు తీసికొని పోవుచుండెను. బంజులను ఆనేకము లుండెడిట.

ఇద్దఱు ఇంజనీర్లు చనిపోవుట.

“అరేబియా” నౌకయందున్న ప్రయాణికు లందఱును రక్షింపబడినవి ఎడ్మిరాల్టీవారు నామృతము చెప్పచున్నారు. వీరిందఱును మాట్లాలో వైసను, పోర్టుసెడ్ రేవునందైనను దింపబడియుందురు. ఇద్దఱు ఇంజనీర్లు తప్ప తక్కిన నావికో ద్యోగు లందఱును రక్షింపబడిరి.

మరికొన్ని వివరములు.

నౌకలోని ప్రయాణికులలో 198 మంది మాట్లా కును 84 గురు పోర్టు సెడుకును చేరిరి. తక్కినవారు నేడు మాట్లాకు చేరెదరు. గాలి బలముగా నున్నను ప్రయాణికులును నావికులును మొత్తము 721 మందియు సురక్షితముగ పడవ లలోనికి టూర్నెడో తగిలిన 20 నిమిషములలోగా దింపబడిరి. కలవరములేకుండ ఏర్పాటు ప్రకారము పని జరిగినది. ప్రయాణి కులకు కంపెనీవా గన్ని విధములను సహాయముచేయుచున్నా గు. త్వరలో వారిని లండను నగరమునకు కొనిపోయెదరు.

సర్ రత్న తాతాదంపతులు.

“అరేబియా” నౌకయందు ప్రయాణికులుగా నుండిన సర్ రత్న తాతాగారును అరవి సలియును, అనుచరులును మాట్లాలో దిగినయు, మాట్సేల్సుకు బోవుచున్నా రనియు వారిబంధువులకు తెలిపాడల్ల వచ్చినది.

ప్రయాణికులు.

“అరేబియా” నౌకలో 487 మంది ప్రయాణికులుండిరి. వారియందు 169 మంది స్త్రీలును బిడ్డలును. నౌక మునుగు చుండగా కొన్ని నావ లక్కడికి వచ్చి వారిని రక్షించెను. ఇద్దఱు ఇంజనీరులు కనబడుట లేదు. వారు చనిపోయినరని సమ్మత మున్నాడు. తక్కినవా రందఱును రక్షింపబడిరి.

బాట్లీక్ సముద్రస్థితి.

లండను, నవంబరు 7:—బోత్నియా ఆఖాతమునందు మంచుడ్రు నా నాటి కెక్కువగుచున్నవని “మార్నింగుపోస్టు” పత్రికకు ప్లాక్ హాం విలేఖకుడు వ్రాసెను.

స్త్రీమరులు ముంచ బడుట.

లండను నవంబరు 8:—“రైట్” అను నా ర్వే వారి స్త్రీమరు ముంచబడినది.

రెండంతలు ఆదాయపు పన్ను

లండను, నవంబరు 8:—మైమ్మపత్రిక ఇట్లు వ్రాసినది.—పురమునందలి ఆస్ట్రేలియను వర్తకు లందఱు నిన్నటిదినము సభచేసి ఆదాయపు పన్ను రెండింతలు చేయుట అన్యాయ మనియు, ఆక్రమమనియు తీర్మానించిరి.

శత్రుప్రభువుల బిల్లు.

లండను, నవంబరు 8:—ప్రజాప్రతినిధుల సభలో ఆస్పిక్తు గారు లింగిచాకి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు ఆంగ్లదేశము నందలి శత్రుప్రభువులను గూర్చిన బిల్లు త్వరలో ప్రభువులసభ లో ప్రవేశ పెట్టబడునని చెప్పిరి.

తటస్థదేశములకు బ్రిటిషునౌకల నిచ్చుట.

లండను, నవంబరు 8:—యుద్ధారంభమునుండి 253 బ్రి టిషునౌకలు 477855 టన్నులవి తటస్థదేశముల కీయబడినవని యు, వీనిలో 84403 టన్నులు ఫిబ్రవరి 12 వ తేదికి ముందు అమృతబడి ననియు కెప్టెన్ వెటిమన్ గారు చెప్పిరి.

ఒక శత్రుకంపెనీ.

లండను, నవంబరు:—వెల్స్ట్రీసు పియానో కంపెనీ యనుశత్రు కంపెనీని 56500 పౌనులకు అమ్మివేసిరి.

“సా నెటోజెక్” కంపెనీ.

లండను, నవంబరు 9:—“సా నెటోజెక్” అనుశత్రు కార్యాలయమును రాండాప్రభువుగారు తనసభము చేసికొనిరి.

భోజనసామగ్రి ధరలు

లండను నవంబరు 9:—ప్రజా ప్రతినిధిసభలో లాం డ్నెలుగారికిని రీసుగారికిని ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు భోజన సామగ్రి ధరలనుగూర్చిన బిల్లును ఒకవారములో ప్రవేశపెట్టుగు మని రన్నిమనుగా రనిరి.

మరణము.

లండను, నవంబరు 9:—జాకీడాన్ని మహేరునాథు లండనులో నౌక యుపచార గృహమున మృతినొందిరి.

ప్రాన్సు

సోమురంగమున పోరు

పారిసు, నవంబరు 9:—సోముయెద్ద ఇరుపీడులవారును త్రిప్రముగ ఫిరంగులను కాల్చిరని సేకు చుధాపాన్నా ము ప్రక టింపబడినది. జర్మను పదాతులు తలపడలేదు. సెయిలి సెయిలి సెయియెద్ద స్వల్పకాలము ముఖముఖిని పోరు జరిగిన పిమ్మట జర్మనులు వెనుకకు తరుచుబడిరి. తక్కినచోట్ల విశేష ములు లేవు.

పరాసు ఇటలీ సేనాధిపతులు కలసికొనుట.

పారిసు, నవంబరు 8:—ఇటలీ ప్రాన్సుదేశముల నడుమ గల సరిహద్దువద్ద జనరలు జాఫర్ గారును, జనరలు కెజోర్నా గారును గలసికొనిరి.

బాల్కను

గ్రీసు వ్యవహారము

ఏథెస్సు నవంబరు 9:—నౌకాధికారులు సామగ్రిలు మున్నగువాని నన్నిటిని వశపరచుట మున్నగు మిత్రమండలి వారి కోరికలనుగూర్చి గ్రీసు రాజుగారును మంత్రులు నాలో చించిరి. ప్రజ లాతురతతో నున్నారు.

గ్రీసు వారికి మిత్రమండలి సందేశము.

ఏథెస్సు, నవంబరు 9:—గ్రీకుయుద్ధ నౌక వైన ఫిరంగు లను యుద్ధోపకరణములను తమవశము చేయ వలయునని మిత్ర మండలివారు గ్రీసువారి నడిగిరి

డొబ్రూజా రంగము.

లండను, నవంబరు 9:—రొమేనియను లిట్లు ప్రకటిం చిరి:—ప్రహారాలలోయ యందు తీవ్రమగు ఆగ్ని వర్షమును శత్రువులు కరిపించు చున్నారు. ఒక శత్రు ముట్టడి కృత్య మొనర్పబడినది. డొబ్రూజా రంగమునందు దక్షిణముఖముగా మేము ముందునకు బోవుచున్నాము. సులీనా అను పురమును శత్రు విమానములు ముట్టడించెను. ఒక శత్రు విమానమును నేల గూల్చి దానిలోని వైమానికులను పట్టుకొంటిమి.

ఇటలీ

ఇటలీవారి ప్రకటనము.

లండను, నవంబరు 9:—కాలమాన మనుకూలముగ లేదు. కార్యోరంగమున ఘరల కనబడిన 3 ఫిరంగులలో మొ త్తము 20 ఫిరంగులు మావశ మైనవి.

పరాసు ఇటలీ విమానములు.

రోము, నవంబరు 9:—నౌకాధికారు లిట్లు ప్రక టించిరి:—పరాసుఇటలీ నౌకల పై వెరెంజోవద్ద నున్న శత్రు విమానశాలపై బొంబులను వర్షించి కి టెనోవో అను రేవునందు గల యుద్ధనౌకలను ముట్టడించెను. శత్రువిమానములు నిష్ప్ర యోజనముగ ఫిరంగులను గాల్చెను.

పోలండు

పోలండు స్థితి.

వెట్రాగ్రాడు, నవంబరు 8:—ఇక్కడనున్న పోలం డుజనులలో ప్రముఖులు తమకు స్వాతంత్ర్యము రచ్చునెడల రవ్యమ ప్రభుత్వము వారివలన గలుగుచుగాని జర్మనుల మూల మునగాదని చెప్పచున్నారు. పోలండును అంతర్జాతీయములగు సేర్పాట్లలో జేర్చుకొను నెడల కొంత యుపయోగము గలుగు నని జర్మనుల ప్రకటనమునం దధముగా నున్నట్లున్నది.

హాలండు

డచ్చివారి తూర్పుదీవులకు ప్రోవ.

ఆంట్వెర్ప్, నవంబరు 8:—మూయజుకాలవ మాగ్గ ముగా మఱల జావావీకి మాగ్గ మేర్పరపబడిన దనియు, ఈ మాగ్గమునందు మొట్టమొదట కాలి అను స్త్రీమరు గాట్టడావె పురమునుండి 17 వ తేదీని బయలుదేరి పోవుననియు “నోన్ వాన్ డెన్ డాగ్” పత్రిక వ్రాసినది.

ఆస్ట్రేలియా

ఆస్ట్రేలియామందు కర్మాగారములు

మూసి వేయుట.

మెల్బోర్న్, నవంబరు 9:—ఆస్ట్రేలియా యందు పని వారు పనులను మానుకొను చున్నారు. విక్టోరియా యందలి కర్మాగారము లనేకములు మూసివేయ బడినవి. వేల కొలది పనులకు వదలి వేసిరి.

ప్రభుత్వమువారిపై ఆక్షేపణను ప్రతిపాదించుట.

సిడ్నీ, నవంబరు 8:—మ్యాపూల్ సేల్సునందు మిత్రమ పరిపాలన మేర్పఱుపబడినది. నూతన కార్మిక సంఘాధ్యక్షు డు ప్రభుత్వమువారిపై ఆక్షేపణను ప్రతిపాదించెను. హోల్బు నుగారు కార్మికపాలకుల క్రింద స్థంభుకుకు సమ్మతింపక జాతీయ సంఘమునందు చేరుదునని చెప్పిరి.

చెన్నపురి ఆంధ్ర యూనియను

సార్వజనిక సభ.

చెన్నపురి ఆంధ్ర యూనియను వారి యేర్పాటు ప్రకారము నిన్న (9-11-16) సాయంత్రం 5-15 గంటలకు యువ జన భారత సంఘ మందిరమున మాసనీయులగు రావుబహదరు బయ్య నరసింహేశ్వర శర్మగారి అధ్యక్షతక్రింద సార్వజనిక సభ జరిగినది. శ్రీమతి ఆనీబి పెంటమ్మగారును మరి కొందరును వచ్చిరి. యువజనులు చాల విస్తారముగ వచ్చిరి. సభా భవనమున మాడు అంతరువులును సభ్యులతో నిండిపోయినవి.

మా|| శర్మగారి ప్రారంభోపన్యాసము

యూనియనువారు మరల కార్య నిర్వహణమునకు గడంగినందులకు నేను మిక్కిలి సంతసించుచున్నాను. అరండేలుగారివంటి యుత్తమవిద్యాధికుని ఆమోదమును బడయ గలుగుటచే కార్యదర్శులు ప్రశంసనీయులు. ఆరండేలుగారికి ఇండియాదేశమునై గల యభిమానము సుప్రసిద్ధము. ఇండియా దేశాభివృద్ధికిని ముఖ్యముగ విద్యార్థులయభివృద్ధికిని ఆరండేలు గారు పెక్కు సంవత్సరములనుండి దేశ సేవ చేయుచున్నారు. ఇందులకు ప్రేమయేగాని వేరొక కారణము లేదు. వారి పరిచయము నెవ్వరు నెవ్వరికిని క్రొత్తగా గలుగజేయ నవసరము లేదు. హిందూదేశమున దెచ్చటను వీరి నెరుగనివారులేరు. వారు విద్యార్థులయెదుట నుపన్యసింప దలచినపుడు వారినిగూర్చి బొత్తుగ చెప్పవలసిన యవసరమే లేదు. ఇండియాదేశమున వారుచేసిన యుత్తమవిద్యా సేవ చిరకాలము స్మరింపబడును. ఇప్పుడు కాశీ విశ్వవిద్యాలయముగ మారిన కాశీ కళాశాల యభివృద్ధిని గమనించినవా గందరును ప్రారంభమునందు ఆరండేలుగారు ఆ కళాశాలనుగూర్చి తీసికొనిన శ్రద్ధను బాగుగా జ్ఞాపకముంచుకొన గలుగుదురు. ఇప్పుడు వీరిదేశమున మరియొక భూమికతో నగుపడుచున్నారు. కాని వెనుకటి సంబంధమును పూర్తిగా పరిత్యజింపక విధానమున కొద్దిగ మార్పుచేసిరి. వీరు విద్యార్థులకు హితబోధచేయుచు న్యాయుండియా పత్రికకు వ్రాయుచున్న లేఖలను నేనపుడప్పుడు చదివితిని. ఆ లేఖలలో ప్రతినచనమున సహజసానుభూతిభరితమై యున్నది; గాన విద్యార్థి మండలమునకు వీరి పట్లగల మహాగౌరవమున కెవ్వరు నచ్చురవునొందవలెను. వీరు నేడు “స్వదేశాభివృద్ధి” అను విషయమునుగూర్చి ముచ్చటింప నిశ్చయించిరి. ఈవిషయమున నీ యువన్యాసమెల్లవారికి నామోదము కలిగింపగలదు.

లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలకుగారు జేయుచున్న దేశ సేవ విప్లవప్రయత్నమును రాజద్రోహమునకూడ కాదని బొంబాయి హైకోర్టువారు నిర్ధారణచేయుటచాల ముఖ్యమగు కుద్రవ ప్రమాణము (విసంధి విసంధి) ప్రభుత్వోద్ద్యోగులకును ప్రజలకును మధ్యనున్న బ్రటిషున్యాయపరిపాలనము, సామ్రాజ్యమునకు పెట్టని కోటయని బ్రటిషువారును సామ్రాజ్యవాసులును ఎల్లరునుగూడ గట్టిగనమ్మియుండిరి. ఆనమ్మకమును మరల నీ తిరుగుబాటు పరుచుచున్నది. బ్రటిషుదేశమునకును ఇండియా దేశమునకును కాశ్యోత సంబంధమును కలిగింపవలెనని ఆశించువారి కందరికిని అవకాశ మున్నదని ఈతిరుగు స్పష్టపరుచున్నదని సభవారందరును ఆమోదించి నందులకు నేను చాల సంతసించుచున్నానని శర్మగారు ప్రారంభమున నుడివెరి.

ఆరండేలుగారి యుపన్యాసము.

“స్వదేశాభిమానము” అనుపదయందరి నాల్గులవైనను అనుభావ మందరి హృదయమధ్యములను గలదు గాన నేనీవిషయమును గూర్చి యుపన్యసింపగోరితిని. మాతృభూమి సేవకై మహత్ప్రయత్న మొనరించుచున్న లోకమాన్య తిలకుగారు నిర్దోషులని స్థిరపడెనను వాడైనవినుచు మీరు వెల్లడించిన యుత్సాహమున కంత మాతృభూమిపట్ల మనకుగల యభిమానముకు ప్రబల నిదర్శనమును వేరొకదానిని నేను కోరను. స్వదేశాభిమానముని యగ్రమిచ్చు “పేట్రీయాటిజము” అను పదము బ్రటిషు భాషలో లెండ్రయను అర్థముగల “పాటిరు” అను పదమునుండి వచ్చినది. కాన దానికి పితృ ప్రేమయని యగ్రము. పితృభావమునకును కుటుంబ భావమునకును అవివాభావ సంబంధముగలదు. కాన మొదట స్వకుటుంబాభిమానము లేనివాడు స్వదేశాభిమాని కాబాలను, అట్లుండినచో నతడు పునాదికి యసర్థుడైన వాడ నగుచున్నాననుట నెరుగనివాడగుచున్నాడు. కుటుంబమున బాల్మమునందునలె జాతీయత

యందునుగూడ బాల్మమున వెద్దలను గౌరవించుటయే దేశాభిమాన మగుచున్నది. ఇది మొదటి పెట్టుని విరందయును బాగుగా గ్రహింపవలెను. అఖిలభారత దేశాభిమానము నిపుడు క్రొత్తగా కలిగింపబనిలేదు. కాని అయ్యది కుటుంబము గ్రామము శాఖ తాలూకా మండలము రాష్ట్రము మున్నగు ప్రత్యేక వ్యక్తులకు చెంది వరుసగా దేశమున వ్యాపించినది. అట్లు వ్యాపించుటవలన మొదటి యా శ్రేయములను పరిత్యజింప వచ్చునని తలంప గూడదు. నిక్కమగు దేశానురాగము కలుగుటకు నిక్కమగు కుటుంబానురాగము మొదట కలుగుట యత్యవసరము. కుటుంబమున సౌఖ్యమును అయిశ్వర్యమును తృప్తియును గలుగుటకు కావలసిన సుగుణ సంపద యే దేశమున సౌఖ్యమును అయిశ్వర్యమును తృప్తియు కలుగుటగూడ నవసరము. గాన స్వల్పవ్యక్తియగు కుటుంబమున కట్టి స్థితిని కలిగించుటకు వలయు సుగుణసంపద లేనివారు మహద్వ్యస్తీయగు దేశమున కట్టి స్థితిని బొత్తిగా కలిగింపబాలరు. నేను మిమ్ములను కోరుచున్న కోరిక వెనుకటి తరముల విప్లవయుగ నెవ్వరును కోరియుండనిది. మాతృభూమి సేవకు మీరు సాముదాయకముగ సమకట్టవలెనని నేను మిమ్ములను కోరుచున్నంత నిర్ధారణముగా మీ పూర్వులను కోరియుండలేదు. భరత ఖండమునకు భావి కాలమున మహా దశపట్టుట నిశ్చయము, గాని అట్టి స్థితికలుగవలెనని మన మర్హుధికుమగు నేన చేయవలసియున్నది. భరతఖండమున నొక జాతీయత లేదనువాదము సరిగాదు. ఏలనన డాక్టరు బరన్సుగారి నిర్వచనము ననుసరించి ఇంగ్లాడుదేశమునకుగూడ నేకజాతీయత లేదని చెప్పవలసినచ్చును. గాన భరతఖండమున కేకజాతీయత కలదని నేను నిర్ధారణగా చెప్పగలను. మన మందరము నొక కుటుంబములలోని సోదరులము, సర్వేశ్వరుడు మనకు జనకుడు ననుభావము పరిస్పృటముగ నున్నది. గాన ఆచారములలోను పూర్వ సాంప్రదాయములలోను భాషయందును మతమునందును ఏకత్వము లేనిచో జాతీయత లేదనువాదము నెల్లగుడదు. ఇంగ్లాండుదేశమున గూడ నివియన్నియు భిన్నముగ నేయున్నవి. వివిధవ్యక్తి సంఘములండియు నేకత్వమును గ్రహింపగలుగుట మహద్వ్యక్తియగుచున్నది. మనము విశ్వసోదరభావమును గ్రహింపగలుగుటచే సాశ్వాత్యులలో కలదని అచటి తత్వజ్ఞులు తలంచుదానికంటె నతిశయమగు జాతీయతయే మనలో నున్నది. గాన సామాన్యధర్మమగు నైక్యప్రాప్తికి మొదటి ధర్మములను మనము కుటుంబముననే గ్రహించుచున్నాము. సమస్తకుటుంబ విధానము భావిఅభివృద్ధికి చాలసహకారము కాగలదు. పెద్దలయెడ భక్తిదానికి మూలకందము. కుటుంబమున తలెరండులవలె దేశమున యథార్థ సేవకులగు నాయకులు పూజనీయులు. గానమనము వారిని పితృకుటుంబముగా భావించి వారి ననుసరించిగౌరవింపవలెను. కుటుంబమున శాంతి ముందుటకు అయికమత్య మవసర మని తెలిసికొనినపుడు దేశసేవ కది వేయుచుండుగు లధికముగ నుండవలెనని వేరుగ తెలుపుబనిలేదు. స్వాభిమానము దేశాభిమానము క్రింద నడచిపోవలెను. కాన ఆత్మశీక్షణము మనము బాగుగా నభ్యసించవలెను. అని ఆరండేలుగారు మడివి నిన్ను జాత్యుద్ధరణమునకు యువజనులను ప్రోత్సహింపచిరి.

ఆనీబి పెంటమ్మగారి యుపన్యాసము

ఆనీబి పెంటమ్మగారి రెండుక ముచ్చటించెదనని అభ్యుత్సాహమునుడివిరి.

భరతఖండమునకు స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యములను సంపాదించుట కుద్యుక్తమగు మహాసేనా సంబంధులగు నహమైనెవ్వరారా! మన మందరము “మాతృదేశ స్వాతంత్ర్యము” నేకపతాకచ్ఛాయనే మన మందరమును సమకూడి యున్నాము. మనలో వెద్దలగువారు ప్రభుపత్రిలో నున్నారు. నేడిచట సమావేశమైన యువజనుల వంటి వారు నూతన వైనికులనంటి వారు. అభ్యాసము పూర్తియైన పిదప రణ ముఖమునకు రావలసినవారు. క్రమశిక్షయే అన్ని సేవలకును అలంకారము. “నేను ముందునకు పోయి కొంత సేపటికి వెనుకదిరిగి చూడ నా సేవయంతయు మాయమై పోవుచుండె” నని వెనుకనొకసారి కీర్తిశేఖులగు గోసాలకృష్ణ గోఖేలుగారు

నాతో చెప్పియుండిరి. అదినిజమేగాన నాయమని యందున్న శక్తికంటె అతని ననుసరించువారి సంఖ్య హెచ్చుగ నుండుటయే ఆతని కధికబలమును కలిగించును. అట్టి సహచరుల బలము లేకుండుట చేతనే గోఖేలుగారు చేయదలచిన దానిని చేయలేక పోయిరి. చెన్నపురిలో మనకొక చిహ్నుగలదు. దానిని మీరు నివారింపదగుదురు. కాన మిమ్ములను కోరెదను. ఇండియాలో భావోద్రేక మేమాత్రము వెల్లడియైనను పోలీసు కోర్టుల కెక్కుచున్నది. దానిని మీరు జ్ఞాపకముంచుకొని అట్టిదాని కవకాశములేకుండ చేయవలెను. కొందరు పిల్లలొక పోలీసు కనిష్టేబువైన రాలుదవ్వన వలెను కోలో గారితో చెప్పిన తీరుపనికి పోలీసు కమిషనరుతో రిపోర్టుచేసెను. కానమీరా రాత్మ శిక్షణము నలవరుచుకొనవలెను. మీరు ఇండియా దేశాభివృద్ధిని కోరుచుంటిరిగాన క్రమశిక్ష లేని కుంటులని ఇతరులచే ననిపించుకొన గూడదు. అని యాపద. మనలనుబాధించునా పద. హైకోర్టులో అడ్వకేటు జనరలుగారును న్యాయమూర్తి ఎయిలింగుగారును పోర్టునేషను గడవిదకు న్యాయుండియా పత్రిక కారణమనిరి. (సిక్స్, సిక్స్, మిరిట్లు సిక్స్ సిక్స్ని అరచి న పనిలేదు. అట్టి అనమానము కలుగుతుండ మీరు బ్రవర్తింపవలెను. మీ కాగ్రహము కలిగింతమాత్రమున నా కేమియు గడుపాయము కలుగదు. ఇబ్బందులను నేనెరుగుదును. బాలురండులకు బాధ్యులుకారని నేనెరుగుదును. మిరిట్టి గందరగోళములలో నెంత హెచ్చుగా చిక్కుకొనిన నంత హెచ్చుగా నది హోమురాలు ప్రయత్నము నరికట్టిగలదు గాన నట్టి అభ్యంతరము కలుగరాదు. ఇట్టి కలతయే మధ్యరాష్ట్రములవారు నన్న బహిష్కరించుటకు కారణమై యుండవచ్చును. కాన నట్టి ప్రవర్తననుండి మిమ్ములను మీరే రక్షించుకొనవలెను. మన మారంభించినది విశ్వ ప్రయత్నమగుట నేనాముఖమున నున్నవారి కనేకములగు నాపదల కలుగుచుండును. న్యాయుండియా పత్రికానిర్వహణము వై నందిన విపత్కావకము. అయినను నేనందులకు సంసిద్ధుడైతిని. మీరు చిక్కులపాలై పోవుట నావాంఛితము కాదు. కాన మీరనాలోచితముగ నేకార్యమును చేయరాదు. గత రెండు నెలలలోను పెక్కుమంది యొక్క మనజుని బాధింపమానుట జరిగియుండుటచే నిపుడె సభకు వచ్చితిని. నాకు సి. వి. డి. వారివై ననురాగము లేదు. వారు నన్ను నిరంతరము ననుసరించెదరు. చాటుమాటుగ గమనించెదరు. అసత్యవాదాలను మే జిక్కి టులకు తెలిసెదరు. వారి నమ్మియే వారు నావై నిట్టిచర్యలను జరుపుచున్నారు. సి.వి. డి. వారికి స్వాభావికముగ నుండుటకు ఆలు విడ్డలను పోషించుటకును వేరుదారలేగు గాబోలును. కాన నిది విధియన్న గొప్పబాధ్యత. మీరు వందలకొలదియుండి యొంటిగనున్న వారి నొకనిబాధింపమానుట భీరత్వము, యావనమునమీరు భీరులై సమోహియుట మీరుధీరులగు సౌరులు కాబాలరు. గాన మీరట్టి యుత్సాహమున కెడమీయరాదని మాతృదేశము సేరట మిమ్ముల ననుగచున్నాను. ఇచట బాల్య సహజమగు ప్రతిష్ఠల్ప చాపల్యమును రాజ ద్రోహముగ భావింపబడుచున్నది. మనము నిరంతరమును న్యాయ విరధముగాని విధానము ననుసరింప గోరు చున్నాము. లేకున్న మన ప్రయత్నము కొనసాగదు. కాన తొందర పనులు చేసినవన కార్యమున కాటంకమును కలిగింపకుడు. మీ నాయకుల డేరుమును వాంఛించితిచేని మీరు జాగ్రత్తగా నుండవలెను. వైర్య విహీనులు కావలెననుట గాదు. తొందర పనులను చేయరాదనుటయే. జాతీయ యువజనుల వైననే జాతీయమగు నాశ నిలుచుచున్నది. యువజనుల యుత్సాహమునకునే భావి భారత మేర్పడుచున్నది. ఇయ్యది మీరు కష్టముగ నుండవచ్చును. కాని మాతృభూమి స్వాతంత్ర్యమును బడయుటకు గర్వంతరమేమియును లేదు. మీరు బహు ప్రాసనమును గౌరవనీయమునకు దేశమునకు చేరినవారు గాన దైవహస్తమునందున్న స్వాతంత్ర్య ఫలమును బడయుటకు వలయు శక్తినిహోమురాలు ప్రయత్నమునలన మీరు బడసి ఆత్మ నిగ్రహమునందు వినియోగించు చున్నాని ఆధిభాగులు గ్రహింపగలుగుట నట్లు మీరు ప్రవర్తించుటయే ప్రస్తుతము మీరు దేశమునకు చేయదగిన మేటిసేవ. గానను స్వేచ్ఛాసంపాదన మెంత ప్రాముఖ్యమైనను మీరు చేయుట సాంఘిక స్థితినిగ మనించవలెను. ఎందరో తిన తిండిలేక నిరాహారకులగుచున్నారు. దారిద్ర్యమువలన పెక్కు గోములచే వెర వెందుచున్నారు. గాన నట్టివారికి చేయూరియొనగి దారిద్ర్యమును బాధను తొలగింపవలసి బాధ్యత మీరై నున్నది. గానమీరు సుశిక్షితులు గావలెను. మేము ప్రయాణిస్తుంటుండు గాన భావినిష్ఠితి మీదిగాని. మాదిగాదు. దేశము ప్రాసనచరిత్రనుమీరు చదువువలెను. ఇతరులప్రశ్నలకు సమర్థముల నొసంగుటకు మీ

రు సమర్థులు కావలెను. చరిత్రను ఆధిక్యమును గ్రహించుట, అట్లు చేసిన మీదట దేశమునకు బాగుగా చేయుటకును, దానితో సామంతులను సహాయమునకు వారికి ప్రోత్సహించుటకు, బాగుగా నిర్వహించుటకు మీరంతయు వచ్చినపుడు మీరు బాగుగా పనిచేయుటకును, మనము పరస్పర ప్రేమాభిప్రాయమును టచే నేను భండారమును గడివిలిని గాన మీ రాగ్రహణమునకు లై దోసముల పాలుగాకుడని విసంతుష్టుగాను నుడివిరి.

అభ్యుత్థాన కార్యక్రమము

మిత్రులారా! మహావక్త్ర లిరువురు వాగ్ధారన వర్షించిరి. నేనింతటితో సభను చాలించుటయే తగినపనియగును. గాని నేనిట్టి యదనును వదలుకొనజాలను. విషయము భారతీయుల కందరకును ప్రేమాభిప్రాయము. హిందువులు మహమ్మదీయులు క్రిష్టవులు పార్సీలు మున్నగువారి కందరికిని స్వాధీనత్యై గమే యుక్తిను భగ్యుని మనము వినియుంటిమి. దేశీయులలో నిస్వాధీనత్యై గమే మేరనాటియుండుటచేతనే భావిభరితమును గూర్చి నే వాదాభిప్రాయము నుచున్నాను. దానిని తగినకాలమున తగినరీతిని పనికొర. కుపయోగింపవలెను. ప్రాచీన కాలమున నీ దేశముందు స్వదేశాధిపత్యము మన మెరిగినదాని కంటే చాలా హెచ్చుగానుండెను. కాని యది అంతరించి మరల గలచూపుచున్నది. కొంతకాలముది అంత గావ్యహితమైనది. ఇప్పుడు ద్వైతమునకు వ్యాపించుచున్నది. ప్రాచీనయుగమున ఆసియాఖండమునందలి మహావక్త్రుల సముద్రమునను గూడ నధిపత్యములుండెను. నాగరికతను భరతఖండమే గర్వదేశములందును వ్యాప్తమొనరించెనని ఎల్లరునంగీకరించి యున్నాము. విజయవిక్రమోత్సాహము మనకు నానందముగాదు. నానందముల మహావక్త్రుల మహావక్త్రము గాదు. మనకు దేశాధిపత్యము కలదుగాని ప్రాచీనభగవద్ధానము లేదను నాదేశపత్యము గలదు మనము దానిని తొలగింపవలెను, క్రమశిక్ష ననుసరించి దేశీయ వినియోగింపవలెను. ప్రాచీన విధానమున కార్యనిర్వహణ మొనరించు సామర్థ్యము మనకు కలుగలేనని ఇంద్రాంతు దేశము నందలి మేధావులు కొందరు యధాగ్రహముగ విశ్వసించుచున్నారు. వారి తీర్మానమే మన భరితమును నిర్ధారణ చేయుచున్నది. గాని ప్రాచీన కాలమున న్యాయ పరిపాలన మున్నట్లు స్థిర పడినది. న్యాయ శాస్త్రము బహుముఖోద్భిత్తము. వారు మేధావులు. ఆ న్యాయ శాస్త్రము కాలానుగుణ్యముగ మారుచుండెను. రాజు నిరంకుశాధికారి కాదనియు గ్రామపరిపాలనము ప్రాచీనభగవద్ధానమున జరుపబడెననియుగూడ స్పష్టమైనది. అట్టిపరిపాలనమునకు భరితము ప్రతిపాలముగనందలేదు. మహమ్మదీయులలో నట్టి సహచర్యము నిస్సాయముగ నిలచియున్నది. దీనిలో మతము సంబంధి లోపమును లేదు. వివిధసంఘముల సంఘస్థానిమందు లకు కారణము. ప్రాచీనకాలమును ప్రజాపరిపాలనా ప్రతిస్థాపనల నేర్పరచి వివిధ దేశములకుబోయి అధినివేశనముల నేర్పరచి దేశమును సంపన్నముగ మోగించిన భారతీయు లిప్పుడు స్వపరిపాలనమున కసర్దులగుదురా? అసర్దులుకారు. ఆ ప్రజాసత్తాకము చరింపలేదు. మన దేశమునందలి ప్రజాసత్తా భగవద్ధాన చరించిన విద్యాధికుల సంఖ్యయు విద్యార్థుల సంఖ్యయు తక్కువగా కనబడినను యాహోపుండమున నాగరికతగల మేరువేరు దేశములగుంట్లకు తీసిపోవుటలేదు. ఇండియా దేశమున విజ్ఞులును మేధావులును కార్యనిర్వహణ సమర్థులును లోటులేకుండ నున్నారు. బాధితులకు దేశీయుల నుద్ధరించుటకే మనము స్వపరిపాలనము నడుచుచున్నాము. ప్రజల లాభము కొరకు ప్రజల నేకవిషయములను పరిష్కరింపవలసి యున్నది.

పాలకులుగూడ మనవలెనే మానవులుగాని మానవాధికులుకారు; వారివిషయమును మరచుచుండుదురు. ప్రాథమిక దశయందలి స్వల్పకాలమే దేశమునకో పనికివచ్చిన నిరంకుశ విధానమునకు సైబల్ కాలమును పరిపాలింప జూచుటలో చాల ప్రమాదముగలదని బ్రిటిషు దేశమునందలి విజ్ఞులు చాలమంది గ్రహించిరి. అయినను మన కెన్ని మోయిబ్బందులుకలుగుట సహజము. మనము వారిక జంకరాదుగాని దొరతనము పట్ల విశ్వసమును కలిగింపకుండునట్లు మనము ముఖ్యముగా ప్రవర్తించవలెను.

విద్యార్థులు ముఖ్యముగ విద్యా వ్యాసంగలోబులు కావలెనుగాని పరిశీలితులను పాటింపరాదనుట అసందర్భము. మీరు వారిని విమర్శనా దృష్టితో గ్రహించుచు దానిని వ్యర్థము చేయవలెను. వీరారాధనమును గూర్చి అరం

పల్లెటూళ్ల విద్యాస్థితి

మన దేశమునందలి పల్లెటూళ్ల గ్రామములే యెక్కువగా నున్నవి. పల్లెటూళ్ల గ్రామములయందును వారికి విద్యా శాస్త్రము మొందు. జనసామాన్యమునకెల్ల విద్య వ్యాపింపవలెనను మందు పల్లెటూళ్ల గ్రామముల నావరించుచుండు విద్యా శాస్త్రము వదలిన గాని జనసామాన్యమునకు విద్య లభింపలేదు. మనలో నిష్పదిప్రభు దేశోద్ధారకులు బయలు వెడలుచున్నారు. కాని వారు యిందువిషయమై యెక్కువ శ్రద్ధ పుచ్చుకొనుచుండు చటుల గానుపించదు.

ఆధునిక కాలమున దేశపు ప్రకృతి భాండారముల నెలకొల్పి వానివలన దేశమునకు కొంత మేలు కలుగజేయుచున్నాడు. కాని భాండారములు కొద్దిగనో గొప్పగనో విద్య నేర్పినవారికి మాత్రమే యుపయోగ పడుచున్నవి కాని, నిరక్షరమృత్యులకు నిరుపయోగములుగా నున్నవి.

ప్రస్తుత కాలముందు కొన్ని కొన్ని పల్లెటూళ్ల గ్రామముల యందు ఎలిమెంటరీ పాఠశాలలు గలవు; గాని వాటి యుపయోగ మెక్కువగా కనిపించుట లేదు. ఏలనన? ఎలిమెంటరీ పాఠశాల యుపాధ్యాయులు బాలకుల విద్యగలపక గ్రాంటు కొరత కారణమే వానకాలపు చదువు చెప్పుచున్నారు. కాని సరియయిన శిక్షతో బోధచేయ కున్నారు. విద్యాశాఖాధికారులు ఎక్కువ శ్రద్ధ తీసికొనుచుండుట లేదు. కొన్ని కొన్ని గ్రామములయందు ఈపాఠశాలలుగూడ బొత్తుగాలేవు. మరియు పాఠశాలకు పోవుట కకకాశములేనివారు వెళ్తురు గలరు. వారికి వ్యవసాయము, కూలి వర్కాలు చేసి కొనినగాని జీవనము జరుగని హేతువువలన, వారికి విద్య లభింపకున్నది. అటువంటివారికి విద్యగలపటమే మనముఖ్య కర్తవ్యము. అది యెట్లు జరుగుననియేమల ప్రతి భాండారాధికులును తమ గ్రామమున సాధ్యమయినంతవరకు నిశానిదారు డుండగూడదని దీక్షతో విద్యగలపినయేమల త్వరలో దేశాభివృద్ధికాగలదు. అట్లు చేయుటకు గాను ప్రతి భాండారము వారును రాత్రి పాఠశాలల నేర్పరచవలయును. ఈ రాత్రి పాఠశాలలకు ధన మనసర మయినను, ప్రస్తుతము దొరతనము వారు సహాయము చేయజాలరు. కాన ప్రతిగ్రామమున, రాత్రి పాఠశాలలకొరకు చందాధనము పోగుచేసి సమర్థనముతో వీపపుట్టులు జరుపుచు భాండారాధికులు ఉచితముగా నెలకొకరు చొప్పునగాని రెండు నెలల కొకరు చొప్పునగాని, నియమిత మేర్పరచుకొని, విద్య గలపినయేమల కొలదికాలము లో వీరి పట్టుదల చొప్పున చాలవరకు విద్య వ్యాపించును. విద్య వ్యాపించిన కొలది మన కోరికలు సఫలములు కాగలవు. మనకోరికల కన్నిటికి విద్య మూలాధారము. విద్యలేని కారణముచేతనే గదా మనము దరిద్రులై తమన్నారము; కావున ఇక నైనను దేశాభిమానులు తమ శ్రద్ధ వహించి పల్లెటూళ్లయందు జనసామాన్యమునకు విద్య వ్యాపింప జేయ ప్రార్థించుచున్నాను. —వా.పి. స్వామి.

కాంగ్రెస్ సభ యెన్నికలు.

న్యూయార్క్, నవంబరు 9:—కాంగ్రెస్ సభలో ప్రభుత్వ ప్రతినిధులు శీతకాలానికిను సరియిన మంటాను రాష్ట్రమునకు స్వాతంత్ర్యవాదిగా నెన్నుకొనిరి.

దేలు గారు హెచ్చరించిన దెంతయు సమంజసము. మీరు తగినవానినే నాయకునిగ నంగీకరింపుడు. వానియెడల లోపముండిన వానిని తొలగింపుడు; కాని మీరు వానిని నాయకునిగ నంగీకరించినంత కాలమును ఏకాగ్రతతో వాని ననుసరింపుడు. గౌరవింపుడు. విశ్లేషతనచూపుడు. ఏకీభావముతో కార్యములు జరుగకున్న మనకెయ్యదియును సమకూడదు. భావికాలమున బ్రిటిషుదేశ సంబంధము శాశ్వత మగునట్లు మీరీసమయమున ప్రవర్తించవలెను. మన వాంఛితార్థ సిద్ధికి మేధావులును కార్యతత్పరులును ఏకాంగముగ పని చేయవలెను. అని మానసియులకు శత్రుగారు నుడివిరి.

వందనములు.

ఆంధ్ర యూనియను కార్యదర్శులలో నొకరగు పి. శేషాద్రిగారు మేధావులగు అరండేలుగారికిని ఆసినిపెంటుమ్య గారికిని అధ్యక్షులకును వందనము లర్పించిరి.

అమృతాంజనం డిపోవారి దివ్యోపధములు

నేపాళ దేశపు కస్తూరి, మంచిది తులము 1-కి ...	80.0-0
కుంకుమ పువ్వు తులము 1-కి ...	2.0-0
గోగోజనము, మంచిది ,, ...	2.0-0
ఆనిపచ్చికానా లేక జున్ను ,, ...	7.0-0
రసభస్మము తులము 1-కి రూ॥	0.0-10
పచ్చకర్పూరం ,, ...	0.8-0
బాలామృతము సీసా 1-కి ...	0.12-0
చుండుకు నూనె సీసా 1-కి ...	0.6-0

అమృతాంజనం డిపో; బాంబాయి, అండ్ మద్రాసు.

Rival Claims.

Position Uncertain.

NEW YORK, November 9. The position is constantly shifting, and the leaders of both National Committee claim the election of their respective candidate. The morning newspapers were unanimous in announcing the victory of Judge Hughes, but special editions threw a doubt on the result. The voting is so close, especially in the Western States, that recounts are possible. Hence the Official announcement will probably be delayed. The Republicans were rejoicing at victory at midnight on Tuesday. Mrs. Hughes at the Republicans' head-quarters threw her arms round her husband's neck and kissed him, exclaiming "You are President of the United States," and weeping like a girl. The candidate's three daughters were almost hysterical. The situation in the west is now such that the result may be decided by the vote of California and Minnesota, where Dr. Wilson and Judge Hughes are running neck and neck. The position is altogether unprecedented.

NEW YORK, November 9. Later returns support the view that the issue in the Presidential election is still doubtful, owing to the pro-Wilson drift in anticipated pro-Hughes areas. The most recent figures give Dr. Wilson 248 and Judge Hughes 243 votes, while forty returns have not been received and are doubtful. A message published by the "New York World" claims that Dr. Wilson has been re-elected.

The naval authorities pay a tribute to the discipline prevailing on board the "Arabia", which enabled rescues to be made. Some of the passengers have already arrived at Malta and others are expected at Marseilles very shortly; further batches have been taken to Egypt. The great majority of the passengers were Australians, who included a number of nurses. The P. and O. Company has taken measures to ensure the comfort of passengers and has arranged for accommodation, clothes and money to be provided. The Company has also arranged to collect passengers at Marseilles as early as possible. The P. and O. Company intends to replace the "Arabia" and maintain the service without interruption. Her cargo was valuable. It is believed to have included wool, wheat and a little lead from Australia, silk from China, tin and rubber from Singapore and pearls from Bombay. Comparatively little loss falls on the London Insurance market, as a large amount of the cargo was insured with the State.

Management of Indian Railway.

CALCUTTA, November 9.

With regard to the question of the State vs. Company management of Indian Railway the Committee of the Bengal National Chamber of Commerce has addressed a letter to the Railway Board condemning the minimum rates and suggesting that thorough rates should be devised in the interest of the trade of the country. In the opinion of the committee the history of the development of railways in India points to the desirability of giving a further trial to the present arrangement by which some lines are managed by Private Companies and some by the State. Both systems have their advantages as well as their disadvantages. Measures should be adopted in a comprehensive way to remove the defects in each, the Government always reserving to itself the right of effective control and supervision and also of regulation of rates, in the interest of country's industries. The committee sums up the defects of both the systems as follows:

Defects under State management:—(1) Tendency to make it a political concern. (2) The power of the State with regard to borrowing money for railway purposes, being very limited, it cannot effect desirable improvements or construct necessary lines as the railway revenue, being included in the general revenue, is diverted to other channels for the exigencies of the State to the prejudice of the development of the country. (3) Sole management by the State would create a monopoly which would strike at all healthy competition to the detriment of the interest of the trade. (4) Tendency to lavish expenditure in every respect as there is no personal interest to observe strict economy. Tendency to rigidity whereas elasticity is necessary in railway matters where urgent questions require prompt decisions.

Defects under Company management:—(1) Railway Board management from a distance hampers the executive. (2) Having an eye to profit only it overlooks the interests of the public and development of the country. (3) Restriction of the employment of qualified Indians in the higher branches of the service. (4) Want of economy in the use of the rolling stock of the country which is speedily necessary in consideration of their inadequacy to meet the requirements of trade.

The following business will be transacted at the meeting of the Central Provinces Legislative Council to be held on the 13th instant:—The Hon'ble Mr. Corbett and Mr. Raghur Singh will take the oath of allegiance. Ninety-nine questions will be answered. The Hon'ble Mr. Slocock will introduce the Central Provinces Courts Bill. The Hon'ble Mr. Crump will move that the Land Revenue Bill and the Tenancy Amendment Bill be amended by the Select Committee be taken into consideration and be passed. The Hon'ble Mr. Mudholkar will move resolutions to consider the question of placing Amreoty on the direct line from Bombay to Nagpur and recommending the construction of certain railway lines and roads in Behar. The Hon'ble Mr. Nathumal will move that a committee of officials and non-officials be appointed to consider the question of introducing the system of village panchayats.

THE GREAT WAR.

Further Particulars of P. & O. Steamer.

Russian Progress at Dornavatra.

[Reuter's Agency.]

GREAT BRITAIN.

P and O. Prosperity.

A Substantial Dividend Declared.

LONDON, November 9. The Peninsular and Oriental Steamship Company has declared a dividend on its deferred stock for the past six months of six per cent together with a bonus of six per cent, making a total distribution of eighteen per cent for the year. Both dividend and bonus are free of income-tax.

The Double Income-Tax Agitation.

LONDON, November 9. The "Times" says:—A Private meeting of the Australian merchants in the city, yesterday decided to act in conjunction with the association to protest against the duplication of income-tax within the Empire in convening a meeting to submit the matter to Mr. McKenna.

Enemy Peers Bill.

Premier's Promise.

LONDON, November 9. In the House of Commons, replying to Mr. Lynch, Mr. Asquith stated that the bill, dealing with the enemy peers, would be introduced into the House of Lords shortly.

British Vessels for Neutrals.

Nearly Half a Million Tons Transferred.

LONDON, November 9. Capt. Pretyman states that since the war began 253 British vessels of a tonnage of 477,855 have been transferred to neutrals. Of this tonnage 34,403 tons were sold before the Government control became operative on February 12th 1915.

All Mails Lost.

LONDON, November 9. The Post Office states that, as far as is known, all the mails on the "Arabia" have been lost. She carried mails from Australia, Ceylon, India, Aden, Strait Settlements, Egypt, China and Hongkong; and perhaps also British East Africa, Zanzibar, the Seychelles and Mauritius. There were also parcel mails on board from most of the places mentioned.

Two Engineers Killed.

BOMBAY, November 9. The P. and O. Company received the following telegram from their London Office:—The Admiralty advise definitely that all passengers of the "Arabia" were saved and they are proceeding either to Malta or Port Said; also that the officers and crew, excepting two Engineers, were killed.

Passengers and Mails Aboard.

Further Particulars.

The "Arabia" sailed from Bombay on the 25th October, but started her voyage from Australia and only called at Bombay for passengers and mails. She carried a general cargo from Sydney. Her passenger list was a very full one. Large numbers of Australians were aboard and for some reason there was a rush of bookings from India unusual at this time of the year. Among the Bombay passengers were Sir Ratan Tata and Lady Ratan Tata. Mr. and Mrs. N. N. Wadia and their three children, Mr. T. H. Potts (of the Customs service, Madras) and his wife. Mr. Walford Bodie, who recently toured with an entertainment company in India, was also on board with Mrs. and Miss Bodie and his company of artists. The ship carried mails from Australia, China, Japan, Ceylon, Straits and India for Aden, Egypt, United Kingdom, Canada, British West Indies, France, Italy, Russia, Holland, Belgium, Switzerland, Gibraltar, Malta, Denmark, Norway and Sweden. The "Arabia" was a sister ship to the "Persia" which was torpedoed and sunk without warning near Crete on the 30th December last. She was one of the biggest class of ships in the P and O fleet until the launching of M class boats a few years ago. At the time of Lord Curzon's Delhi Durbar for instance, she was the crack boat chosen to bring to India. Their Royal Highnesses the Duke and Duchess of Connaught and a large number of distinguished English guests invited to the Durbar. She was built by Caird and Co. Ltd., at Greenock in 1897. Her Commander at the present time was Captain W. B. Palmer, R. N. R., one of the most popular as well as one of the senior skippers of the P. and O. fleet.

Private cables received in Bombay state that some of the passengers of the ill-fated "Arabia" are being landed at Malta. The relatives of Mr. N. N. Wadia, mill owner, who was on board with his family and three children, have received information that they have landed at Malta.

Further Details.

LONDON, November 9. The Peninsular and Oriental Company states that 198 passengers of the S. S. Arabia have been landed at Malta and 84 at Port Said and others are expected at Malta to-day. Despite bad weather passengers and

crew numbering 721 were safely transferred to ship's boats within twenty minutes of Arabia's being torpedoed. Excellent discipline prevailed. The Company is giving every assistance to passengers who will be brought to London as speedily as possible.

LONDON, November 9. The Norwegian steamer "Reine" has been sunk.

Sinking of the "Arabia".

LONDON, November 9. Passengers on the "Arabia" totalled 437 of whom 169 were women and children. They were picked up by various vessels which were diverted to the scene of disaster. Two Engineers are missing and are believed to have been killed by explosion. The rest of the crew were saved.

An Enemy Firm Sold.

The Enemy business of Bechstein's piano makers including extensive west-end premises concert hall and stock has been sold by auction. It realised £36,500.

Enemy Concern 'Sanatogen' Acquired.

LONDON, November 9. Lord Rhonda and his group have privately acquired the enemy concern of Sanatogen.

The Food Price Bill.

LONDON, November 9. In the House of Commons, replying to Mr. Landsdale and Mr. Rees, Mr. Runciman said he hoped to introduce the bill dealing with the food prices next week.

France.

Progress on the Somme Front.

LONDON, November 9. PARIS.—This afternoon's Communique reports: Great reciprocal artillery firing on Somme. Nervous German infantry asked for many barrages. German attack at Sailboel was driven back after brief hand to hand fighting. There has been calm elsewhere.

Greece.

Affairs in Greece.

LONDON, November 9. ATHENS.—King and Cabinet have been deliberating new demands of the Allies which include handing over of naval munitions and breech-blocks and other accessories of ships guns. Public is anxious, and there has been heavy fall on Courge.

New Allied Demand to Greece.

LONDON, November 9. ATHENS.—The Allies have demanded return of missing breech-blocks of guns of the Greek Flotilla.

ITALY.

Franco-Italian Air Raid.

LONDON, November 9. ROME.—A naval communique says:—Italian-French air squadrons effectively bombed an aerodrome at Parenzo and military ships anchored at Cittanova. The Enemy air defences and seaplanes ineffectively fired and counter-attacks were made by their squadrons and torpedo-boats.

French and Italian Commanders Meet.

LONDON, November 9. PARIS.—General Joffre and General Cadorna have met on the Franco-Italian border.

The Italian Communique.

LONDON, November 9. The Italian Official statement says:—Weather is hindering operations. Three more howitzers have been discovered on Carso battlefield bringing total captured to twenty guns.

ROUMANIA.

Enemy Attack Repulsed.

Rumanian Advance in Dobrudja.

LONDON, November 9. A Rumanian communique says:—There has been a furious bombardment in the Prahova Valley. We have repulsed an infantry attack. We advanced southwards in the Dobrudja. The Enemy seaplanes attacked Sulina. One machine was felled and the aviators were captured.

A cable received by the relatives states that Sir Ratan and Lady Tata and their party who were passengers per S. S. "Arabia" landed at Malta and were proceeding to Marseilles.

TELEGRAMS.

AUSTRALIA.

Unemployment in Australia.

Several Factories Closed.

MELBOURNE.—Unemployment is growing in Australia. Several factories have been closed in Victoria and thousands are out of employment.

Vote of Censure on Government.

Coalition Government.

LONDON, November 8. SYDNEY.—It is understood that the formation of coalition Government in New South Wales has been arranged. The Durack, leader of the new Labour Party, moved a vote of censure on the Government in assembly. Mr. Holman replying refused to submit to infamous tyranny of labour executive. He said he would throw in his lot with National Party which was free from degrading littleness of machine made tyranny.

RUSSIA.

Ice in the Baltic.

LONDON, November 9th.—The "Morning Post's" Stockholm correspondent says that ice in the Gulf of Bothnia is rapidly increasing.—"C. and M. Gazette."

HOLLAND.

Dutch East Indies Mail Service.

Suez Route Resumed.

LONDON, November 9. AMSTERDAM.—The "Nieuws van de dag" states that the service from Rotterdam to Java is to be re-conducted again via Suez Canal, and the first steamer to take this route will be the "Kawi" which leaves Rotterdam on the 17th inst.

POLAND.

The Future of Poland.

Russian Poles on German Proclamation.

LONDON, November 9. PETROGRAD.—Prominent Poles here say that they look to Russia, not to Germany, for independence. The odds are that the German proclamation will greatly advance a settlement of the Polish question by bringing it into the international sphere.

AMERICA.

American Elections.

LONDON, November 9. A telegram from New York, timed four o'clock on Thursday morning, says that position is still uncertain. Judge Hughes has now 239 and Dr. Wilson 232 electoral votes, and sixty votes in eight States are doubtful. Democrats retain control of the Senate, but the position in the House of Representatives is doubtful.

CHINA.

New Chinese Foreign Minister.

LONDON, November 9. PEKING.—Wu Ting Fang, formerly minister to the United States, has been appointed Minister for Foreign Affairs.

SIMLA.

War Cable to the Viceroy.

SIMLA, November 9. The following telegram, dated the 8th instant, has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:—

A German counter-attack forced the British to relinquish a portion of the ground which they had won in the neighbourhood of Battledare Warrenton. The British conducted three successful raids on the trenches at Armentieres and at the Ypres areas, Les Boeufs and Sally Sautisel; but the Germans succeeded in regaining a little ground in Sautisel.

Only an artillery duel is reported from the Verdun region.

The Italians repulsed an attack on the Carso region and bombarded the work in Kostancieva. The enemy attacked several times north of Haticz, but were repulsed. The enemy attacks in the Carpathians were also repulsed.

The Rumanians maintained their position on the whole of the western front. Russo-Rumanian detachments on the Dobrudja front have forced the enemy to retire.

There has been artillery activity all along the Danube. Only intermittent artillery fire is reported from Salonika front.

A British submarine fired torpedoes at a German battleship in the North Sea. The vessel was hit and the damage not known.

(ASSOCIATED PRESS.)

PUNJAB.

A Dacoity.

Two Women Carried Off.

LAHORE, November 9. A day or two ago, eight or nine dacoits raided the village of Sarwar Khel in Isakhel ilaqia Mianwali District and carried off two women. The dacoits are believed to have crossed the border into tribal territory.—"C. and M. Gazette."

H. E. the Viceroy to-day opened the Jaipur-Shaikhwari Railway and in a speech expressed his pleasure at his association with the Railway extension and congratulated the Maharaja on his great interest in the development of the resources of the State and the improvement of communications and facilities for trade and commerce.

TELEGRAMS.

Bombay.

Mr. B. G. Tilak's Case.

Judgment Reserved.

BOMBAY, November 8.

At the High Court to-day before Mr. Justice Batchelor and Mr. Justice Shah the criminal revision application presented on behalf of Mr. Bal Gangadhar Tilak against the order of the District Magistrate, Poona, requiring of him to enter into a bond in sum of Rs. 20,000 and two securities for a sum of Rs. 10,000 each to be of good behaviour for one year, came on for hearing. The Hon'ble Mr. M. A. Jinnah, Bar-at-Law, with Mr. S. R. Bakle and others appeared in support of the application, while Mr. Jardine, Advocate-General with Mr. Binning, Mr. Stragman and others appeared to oppose the application.

Mr. Jinnah in opening the case said that the order was made under Section 108. The first thing their Lordships had to find out was whether the three speeches delivered by Mr. Tilak which formed the subject matter of the charge, were seditious. It was not a charge of disaffection against His Majesty. The question to be decided was what was "Government established by law in British India". The District Magistrate had taken a wrong view. Mr. Tilak's comments, counsel submitted, were not at all directed against the Government established by law. It was not attacked in any way. He was going to quote about forty seven passages from the speeches in which not a single word had been said against the Government established by law in British India. Mr. Tilak had made it quite clear that the British Rule or the British Government was beneficial. Mr. Jinnah then referred to 16 Section of the Indian Penal Code which defined the term "Government established by law" and Section 17 which defined the term "Government".

Mr. Justice Batchelor said the "Government established by law" referred to in section 124A was the same as the term "Government" as defined in Section 17 and referred to the Governor-General-in-Council and Local Governments.

Mr. Jinnah pointed out that if the term "Government established by law" in section 124A was the same as the term "Government" as defined in Section 17, then the words "Established by law" were obviously and entirely superfluous. The words "Government established by law" then referred apparently to the abstract conception of the Government and not to the concrete body of the Government, composed of a body of servants who were not permanent but transitory. The only authoritative pronouncement on "Government established by law" was Mr. Justice Pelly's pronouncement reported in Bombay Law Reporter. Thereof Mr. Jinnah submitted that the speeches were nothing but criticisms of certain system of administration, but not the whole system. What Mr. Tilak meant to say was there was one part of the service, the Civil Service, which constituted bureaucracy. The whole of his criticisms were directed against that part. He referred only to a particular phase of that system that bureaucracy had monopoly of power and were not responsible to the people for that power, and that they should be brought under control and made responsible to the people. He simply criticised that particular phrase. The whole of Mr. Tilak's arguments was that they should be brought under control and made responsible to the people.

Then again the Magistrate was wrong in the meaning he put on the word "Disaffection". He had said "absence of affection was disaffection". Counsel's submission to their Lordships was that if these speeches were read as a whole, it was nothing but comments expressing disapproval of the present system with a view to obtain change by lawful means.

Continuing Mr. Jinnah said that the prosecution must satisfy that Mr. Tilak intended to cause disaffection. Forty seven passages which he was going to quote from the speeches would conclusively prove that Mr. Tilak never intended to cause disaffection.

Coming to the transcription of the speeches by the C. I. D. reporters Mr. Jinnah admitted that the substance was, on the whole, correct, but when a speech was taken down in verbatim it was quite possible a phrase here, a phrase there, a word here, a word there, was omitted. That would make a good deal of difference. A great deal depended upon certain particular words.

Mr. Jinnah then referred to the Government of India Act of 1915 and said the "Government established by law" was King-Emperor. Certain powers were given to the Secretary of State and certain powers of superintendence were given to the Governor-General-in-Council. Such being the case, it was open to any citizen to criticise a particular service, even unreasonably. That certainly was not causing disaffection against the "Government established by law". The prosecution must satisfy their Lordships that Mr. Tilak intends really to cause disaffection to the "Government established by law".

Mr. Jinnah then read certain passages from the speeches in which Mr. Tilak maintained that British connection was necessary in order to obtain Home Rule. Mr. Tilak went to Belgaum and Ahmedabad to propagate Home Rule and he had no object to bring into disaffection the "Government established by law". Counsel asked whether their Lordships could imagine that a lecturer starting with such glowing tributes to the British Government could really have intended to preach sedition.

Mr. Jinnah then proceeded to read the speeches and made running comments on them.

Mr. Jinnah submitted that the word "alien" which occurred in the speeches meant alien in the sense of their interests conflicting the interests of the Government. The word "Swaraj" did not mean that the English people should be driven out of India. Mr. Tilak had said under "Swaraj" they would have European officers. This, the counsel said, showed there was no intention to exclude Europeans. They would then be responsible to people.

Mr. Tilak's idea was to have the whole thing put before the King and Parliament and get a new statute passed.

Coming to the District Magistrate's judgment Mr. Jinnah took objection to the statement that Mr. Tilak's audience were ignorant people. He once again submitted that the speech was an attack on a particular service and not on the "Government established by law".

The Hon'ble the Advocate-General in reply said that Mr. Jinnah's construction of "Government established by law" was narrow. In his opinion "Government established by law" meant the administration carried on by those who

were authorized by law, viz Governor-General in Council, Governors of Presidencies and others. Mr. Jinnah's suggestion was that the Indian Penal Code exempted actual administrators from its protection.

Mr. Justice Batchelor pointed out at this stage that attacking an agent was attacking the Government.

The Advocate-General replied that was so, and continuing said that that the speeches attacked everything except the King and Parliament. So nothing was to be gained to the other side by saying His Majesty and Parliament were not attacked. Again Mr. Tilak was charged with the desire for separation from British Rule. So there was no use pointing out that Mr. Tilak insisted on British connection. The reference to the pay of the Viceroy and the Secretary of State showed clearly that they were also included in bureaucracy. The Advocate-General then went on quoting extracts to show that bureaucracy, as used by Mr. Tilak, included Local Governments, from Governor downwards. Hence the attacks were not on Civil Service alone as had been contended; but on the "Government established by law" from the Viceroy downwards. The passages in the speeches came distinctly within the purview of section 124A (1244?) since they imputed dishonest and corrupt motives to the Government. The Government was charged with deliberate deception in not giving powers to Indians under false excuse of incapacity. There were various other offensive passages. These would create feeling, coming within the meaning of section 134A. (1244A?) The passage about a Mamlatdar, standing before a raw young civilian, insinuated the civilian lording it over in India.

Mr. Justice Batchelor said that was a fair criticism.

The Advocate-General replied it was trying to work up the feelings of the people. Mr. Tilak attributed only efficiency, industry and education to bureaucracy, but not honesty of purpose and disinterestedness of motive.

Mr. Justice Batchelor said that several portions of the speeches attributed good work to the bureaucracy.

The Advocate-General said that Mr. Tilak ascribed the interested motives to even what they did well.

Then he read passages from Mr. Tilak's speeches to which objection had been taken and pointed out that they clearly attributed deceitful intention on the part of the Government. Such feelings were bound to excite feelings of the people either evilly disposed or lacking in balance of judgment, and therefore the Magistrate was correct in passing the order he had made.

A discussion subsequently ensued between Mr. Justice Batchelor and the Advocate-General as to whether the feelings excited by Mr. Tilak amounted to anything more than disapprobation of particular measures, which Mr. Justice Batchelor pointed out the subject was entitled to excite. The Advocate-General maintained that suggesting dishonest motives was tantamount to exciting disaffection.

Mr. Jinnah in reply again emphasised upon the fact that the attack was against the system of administration and not against the "Government established by law." The whole burden of his song was improvement in the method of administration.

Judgment was reserved.

The following is a fuller summary of Judgment in Mr. Tilak's case:—

Mr. Justice Batchelor in setting aside the order of the District Magistrate of Poona said: "The ground of the order was that Mr. Tilak disseminated seditious matter in three speeches he delivered in Marathi language in May and June last at Belgaum, and Ahmednagar. The translations of the speeches were admitted to be substantially correct. The question to be decided was whether Mr. Tilak had disseminated or attempted to disseminate seditious matter in these three speeches. His Lordship went on to say that the District Magistrate was wrong in having followed Mr. Justice Strachey's interpretation of the word "disaffection" and referred to the Full Bench ruling on the same question reported in 22 Bombay. His Lordship could not say whether this misapprehension had an effect influencing the Magistrate's judgment, but he was sure the Magistrate's interpretation was against the ordinary usage of an article which cannot positive contrary feeling. His Lordship then pointed out that two chief arguments advanced by Mr. Jinnah were devoid of substance, that attacking Civil Service 'en bloc' was not a quite different thing from attacking the Government which worked with Civil Service as its accredited agents and that to show that Mr. Tilak professed loyalty to the King Emperor was no answer to the charge of exciting disaffection towards the Government established by law. His Lordship remarked that Mr. Tilak would have avoided doing this if he had used an appropriate language or moderation. Continuing he said that the speeches must be read as a whole and not in a piecemeal fashion, paying attention to their general effect. Mr. Tilak in advocating "Swaraj" and in asking for increased share in the government of the country was not saying anything which would bring his speech under section 124 A. His Lordship viewed his speech only from the point of view of law and said that he purposely refrained from commenting on the political character of the speech. His Lordship also wished it to be understood as confining his remarks about the advocacy of Swaraj to the speeches under consideration alone, and not as laying down a general rule about advocacy of Swaraj generally. A candid reading of the speech showed conclusively that the repudiation of disloyalty contained in several passages were not at all strained or artificial. Certain comments contained speeches though insulting in personal sense and showed only bad taste and violent temper, but nothing which would bring the speeches within the section 124 A. But they must see, continued His Lordship, whether the method in which Mr. Tilak advocated Home Rule brought him under the operation of section 124A. His Lordship had read the speeches several times very carefully and was of opinion that the feeling created by them amounted only to disapprobation of the delay that the Government made in transference of political power and not to disaffection as would come under section 124 A. His Lordship then went on to say though he based his decision on the whole judgment, he would cite certain passages just to show clearly what was meant by word 'Swaraj' as used by Mr. Tilak. His Lordship read some passages and inferred therefrom that Mr. Tilak admitted the ability and honesty of British administration and that Mr. Tilak wanted political reforms to come about only in course of time and by lawful means. The marks about Indian Administrators governing Native States without complaints and British officials' inability, in spite of their industry, in understanding people were, His Lordship said, not obnoxious to section 124 A. Those arguments formed this bulk of the address. Again Mr. Tilak's speeches were not mere condemnations,

and His Lordship read out certain passages which attributed many material improvements in India to British administration.

Continuing the learned Judge said there were certain offensive passages in the speeches and that three of them, especially relating to alien nature of the Government, it being money making concern, and its keeping people in slavery, were doubtless obnoxious to Section 124 A. But their effect was considerably mitigated by the whole tenor of the speeches and therefore the Magistrate was not justified in basing his order on those passages taken out of their context and isolated from the rest of the speech.

Under the circumstances His Lordship reversed the order of the District Magistrate and cancelled and discharged the bonds for security that had been already executed.

Mr. Justice Shah delivered a separate but concurring judgment.

Central Provinces.

Political Provincial Conference.

Central Provinces and Berar.

AMRAOTI, November 9.

The Fifth Political Conference of the Central Provinces and Berar was held here on the 5th, 6th and 7th November. There are three prominent leaders at Amraoti. The Hon'ble Rao Bahadur Madholkar C. I. E., the well known Congress leader who presided at the Banapur Congress in 1914, belongs to the Moderate Party, the school to which the late Mr. Gokhale and the late Sir Ferozsha Mehta belonged. The second leader is the Hon'ble Mr. M. V. Joshi, a distinguished pleader of the place, but who has recently transferred the scene of his activities to Nagpur. Mr. Joshi was a staunch Congress man in the nineties, but since the last few years he has practically kept aloof from all political activities. He is, however, a leading personality in Berar, and is universally respected for his high character and absolute sincerity. The third leader is Mr. S. S. Khaparde, a great friend of Mr. Tilak. Mr. Khaparde, however, did not join the conference, but his son, a rising pleader of the local bar, acted as one of the Secretaries, his colleague being Mr. Kane, the leader of the local Indian Christian community, and a pleader. Mr. Joshi's address, as the Chairman of the Reception Committee, was highly appreciated. He dealt with all the current political problems very ably, and being a member of the local Legislative Council himself was able to give a good account of the inner working of the Council. He referred to the action of the Central Provinces Government in interdicting Mrs. Besant and when he declared that the Conference had not even extended an invitation to Mrs. Besant, but that she was coming purely for Theosophical work the audience became visibly moved with sorrow.

The resolution condemning the action of the Central Provinces Government regarding Mrs. Besant was the first in the programme after the three resolutions expressing loyalty which were moved from the chair. At the express wish of the delegates almost all the speeches were delivered in Marathi, and very vigorous and forcible they were and were punctuated with loud applause. The only English speech on it was that of Mr. B. P. Wadia who had been specially deputed to deliver Mrs. Besant's message. He spoke very forcibly and feelingly which moved the audience. In fact, this was the only resolution which evoked great enthusiasm.

The other resolutions were of the usual type dealing with the various political needs of the province. The only one that requires special mention is that on "Self-Government" which was moved by Rao Bahadur K. K. Thakur I. S. O., the recently retired Sessions Judge.

There were about 1700 delegates; about three-fourths of whom came from Berar itself. One district, Yestmal, is reported to have sent about 500 delegates to carry by the weight of their number the resolution about "Liber".

Sir Gangadhar Chitnavia and the Hon'ble Mr. Kelkar of Baughat did not come, nor did Sir B. K. Bose and the Hon'ble Mr. Dadabhai. The two (latter) sent letters of apology which were read out. The Hon'ble Mr. Dixit attended on the first day, but left Amraoti on the same day. Hoshangabad and Jabalpur divisions were conspicuous by their absence though the Hon'ble Rao Bahadur B. M. Gukul had sent a message of sympathy. Mr. N. C. Kelkar editor of "Kasari" and the "Marhatta" of Poona, visited Amraoti during the conference session and came to the pandal on the second day. His appearance was the signal for a tremendous shouting of 'Bande Mataram' and it took some time to restore silence. He, however, did not take any part in the conference proceedings.

Mr. Kelkar spoke on "Home Rule" at an open air meeting held on the evening of the 6th instant.

BURMA.

Foundering of a Pilot.

RANGOON, November 9.

The principal Port Officer of Rangoon to-day received news of the foundering of pilot "Cuthner" at the mouth of the Bassein river on Tuesday and drowning of two passengers. Mr. Vendrill, the pilot, and two of the crew and two passengers left Diamond Island for Bassein, but heavy storm coming on they were blown out to sea. The "Cuthner" foundering. The "Mayo" was forthwith despatched and report came in yesterday of the pilot and the crew being saved and passengers drowned.

SOUTH INDIA.

PONDICHERRY, November 9.

"Le Semeur" publishes that Rev. Father Blaise of the Petit Seminaire proceeds to Salonica as a military "Infirmier".

Dela Vile, a young Renoncent Indian of Pondicherry who had been to dyeres with the French-Indian Contingent, returned here two days ago being exempted from the service.

Their Excellencies Lord and Lady Chelmsford visited Fatehpur Sikri on Tuesday accompanied by Sir James Meston. Their Excellencies left Agra for Jaipur on Wednesday night and Sir James Meston for Allahabad.

The Bank of Bengal rate has been raised to 8 per cent yesterday.

దేవస్థానముల భావిస్థితి.

దేశమున దేవస్థానముల నితరవర్తన నిల్వినది జమీందారులచే నాకరుల కీయబడిన యినాములే యనుట నిర్వివాదాంశము. భక్తి నశించి చెడుచున్నట్టి దేవస్థానముల నుద్ధరించుటకే ప్రస్తుతపు స్క్రీము లేర్పరుపబడిన ట్టూపింపబడుచున్నది. అర్చకేతరుల సంఘ, విద్యాధికార ప్రాబల్యమున ఈ స్క్రీము లాచరణలోనికి వచ్చి నాకరులకు అందు ముఖ్యముగ అర్చకులకు వేతనములే ఖాయపడెడుచో వంశపారంపర్యముగ స్వామిభవములలో నున్న యినాములను వదలుకొని స్వల్పవేతనముల కర్చకు లియ్యుకొనరు. కష్టమునకును ఖర్చులకును దగిన ప్రతిఫల మొసగిన అర్చకులేల యంగీకరింపరనికదా మనసంత యము. మొదట ప్రభువులే యటులాసగిన యెటులుండెడిదో అటుగాక వారివారికిగల భక్తికొలది అర్చకత్వమునకును ఇతర నాకరులకును ప్రభువు లీనాముల దయచేసి యున్నారు. ఆలయ సరస్వతులు, ఉత్సవాదులు భక్తు లానర్చుచునే యున్నారు. ఆంధ్రదేశము దివ్యజీవితచాలున కేబదిరూప్యముల రాబడియేని రాని అర్చక కుటుంబము లెన్నియో గలవు. పట్టణలలో నెట్లు వ్రాసినను వైరాబడినిబట్టి యోచించిన అర్చకత్వము చేయుటకే అర్చకుల కి నాము లాసగబడినట్లు తేలుచున్నది.

అర్చకు లియ్యుకొనకున్నను, పూజావిధానముల నెరిగిన యితర బ్రాహ్మణశాఖవారి వృత్తి కంగీకరింతు రనుకొందము. స్తోత్రవ్రాహ్మణశాఖలైన నవైఖానసనూత్రక, నవందరాత్రసంబంధి పదార్థం విత్తకాంతయ, కవస్యకేతవస్వాపి అర్చనాం కురుతే ద్విజః, సవైదేవలకానామ సర్వకర్మబహిష్కృతః

అను స్కాందోక్తి కేమిదహర మొసగుదురో? కారణాంతరములచే లేర్పరపడి స్క్రీముదావాలను తెచ్చి దేవాలయాధిపత్యము నితర గ్రామస్థుల కొనగ ఆ దేవాలయముపై తమ స్వాతంత్ర్యము వమ్మైపోవ పశ్చాత్తాపపడి మరల తమ హక్కుల నార్జింప! గ్రామస్థులేవో యత్నము లొనరుపకను బ్రట్టిలు వచ్చిన గౌరవపదవిని నిలబెట్టుకొనుటకును యత్నము లొనర్చి వివాదములలో దిగకను మానరు. అంతియ గాక ఇనాముల అయివేజుబాధ్యులగువారికి సంబంధించక పోవుటచే ఇనాములు కాలి బంతులవలె ఒక బ్రట్టినుండి వేరొకబ్రట్టి యాజమాన్యమున కెగురుచు మరమ్మతులలేక క్రమముగ ఆలయము నశించును. అప్పుడు దేవుళ్ళపని అర్చకులపని యేమి కావలయునో మంత్రప్రసానిగండ మేమున్నది! కనుక ప్రస్తుతపు స్క్రీములు దేవస్థానముల నుద్ధరింప నుపచరింపవు. దేవుని నాకరులు నిత్యకృత్యాదు లొనర్చుచు భర్తృములు నడుపబడుచున్నది లేనిది కనుగొని వానిని సక్రమముగ నడిపించుటకు భర్తృసంకక్షణసభ లేల పనికిరావు? అర్చకులను గూడ ఈ సభలలో చేర్చుకొనుట మున్నగు స్వల్పసంస్కరణములతో ఈ సభల వ్యవహారములు ప్రారంభింపబడే నేని చెడిపోవుచున్న దేవాలయము లేల బాగుపడవు? అర్చకు లైనను ఇనాములు నాకరీ కేర్పడినవనియె తలచుచున్నారు కాని నాకరీ మాని యినాముల ననుభవించ కలయునని తలచుట లేదు. అంతియ గాక అర్చకులు గ్రామస్థులకు వ్యతిరేకముగ నడువ యత్నించి రను శ్రీ. శ్రీ. రామస్వామి చౌదరిగారి మాట యథార్థము. ఇది వరకు మనచేతులనుండిపోయిన మన మతి స్వాతంత్ర్యములకే యొక దెన తపించుచు ఉన్న వానినికూడ రాచకీయావరణముల బడవేయుట మన నీటి దొర్బల్యమును మెరుగించక మానదు. మరియు మనకు గ్రామ పంచాయతు లేర్పడుచున్నది గదా! ఏ గ్రామపంచాయతీ ఆ గ్రామములోని భర్తృసంస్థల కాపాడలేని వయ్యెడచో వానివలన మనకేమి ప్రయోజనము? వానికట్టి యధికార ముండి దానినుపయోగించుకొనలేనివార మయ్యెడచో నిక మనకు స్వపరిపాలనమెట్లునుభవయోగ్య మగును? విద్యాసంతులు, రాచకీయజేడ్డలు, దేశభక్త శ్రేణులు యోచించుకొందురుగాక! అర్చకులు వృత్తికర్మల నేర్వవలదని కాని, వారు క్రమముగ నాకరిని చేయవలదని కాని యినాములపై వారికి పూర్ణాధికార ముండవలెననికాని దేవాలయములు నశించ వలెనని కాని నా యభిప్రాయముకాదు. వై కారణములచే శివాలయ నిర్మాతలయొక్కయు ఈవులొసగిన దాతల యొక్కయు అభిప్రాయముల నీస్క్రీము లంతరింప జేయగల వనియు, రెండవవృత్తి నావరణలోనికి తెచ్చిన దేవాలయములు, భక్తి స్థిరముగ దేశమున నిలబడి, పూర్వదాతల యంత రాత్మ లానందమును బొందగలవనియు, కనుక ఏతత్కార్యోప క్రమమునకును సమర్థులు బూననగు ననియు గోరుచున్నాడను.

జాబులు.

I హానురూలు లీగు

అయ్యా, ఈ సభోద్దేశ్యము లాంధ్రభాషలో నిదివరకే బ్రచురించి యున్నాను. ఆయుద్దేశ్యములనుబట్టి అవి దేశదేశము నకు పట్టుకొమ్మ లనుటకు సందియము లేదు. నే నిదివరకు పత్రికామూలమున దెల్పిన సంగతులను బట్టి దాదాభాయిసారోజీగారు మొదలగు వహావహాలు మనదేశమునకు స్వరాజ్యమే తారకమని యభిప్రాయము లయినట్లు పత్రికాపాఠకు లందరును గ్రహించియే యున్నారు. మొన్న జరిగిన మధ్యరాష్ట్రసభకు నగ్రాసనాధిపత్యమువహించిన డాక్టరు గౌరుగారు స్వరాజ్యోద్యమమున కంగీకారమున్నతముగ వ్యక్తీకరించినారు. ఇట్టింత ప్రోత్సాహముండియు, సంగతులను చక్కగ నెరిగి యుండియు, హానురూలు లీగుల స్థాపించుట యవసరమని దెలిసి యుండియు, సమితికి ముగ్గురున్న చాలునని పత్రికలలో జదివియు, మనవా రింకను కార్యా చరణమునకు గడంగుకొనకుండుట మిగుల దుఃఖకరము హాస్యాస్పదము. ఆంధ్ర మహాజనులార! రెండు మేల్కొలుపుడు. మీమీ గ్రామములలో కనీసము ముగ్గురితో నయిన సమితులను స్థాపించుడు. కాంగ్రెసుసభకు ప్రతినిధులగ లక్ష్మీకు విచ్చేయుడు. హానురూలు లీగ్ నామ నేకగ్రీవముగ చేయుడు.

వింజమూరి భావనాచార్యులు

II

స్వరాజ్య సమితి

[ఆంగ్లభాష నుండి]

అయ్యా! ఇప్పుడు సర్వమును స్వరాజ్యసమస్యనుగురించి తెలిసికొనుట కర్హము. ఈసందర్భమున 'న్యాయండియా' సంపాదకురాలు (ఆనిదెసెంటుగారు) రాజకీయ కరపత్రములు అను మేరున కొన్ని ప్రకటించెను. అవి అప్పుడే ఆరవము, హిందీ, ఉర్దూ మొదలైనవాటిలో భాషాంతరీకరణము చేయబడెను. ఆంధ్రముం దట్లుచేసిరన్నమాట మన మింకను వినలేదు. ఆంధ్రులకిట్టి గొప్పసంగతు లక్కరలేదా? ఆంధ్రులందు దేశభావములు లేరా?

దేశముందు పలుకుబడియున్న మీబోటివారు ఈ పని తలచుకొన్న పక్షమున మన జనసామాన్యమున కెంత శ్రేయస్కర మగును! వైజెప్పిన కరపత్రములు తర్జుమా జేయుటయే కాక మరికొన్ని క్రొత్తవి వ్రాయుచున్నాము. ఆంధ్రపత్రికా రాజకీయ కరపత్రములని పేరుపెట్టి బహుస్వల్ప ఖరీదులలో నచ్చొత్తించి వేశమం దంతటను ప్రాచునట్లు దేశీయయెడల నెంతయు వాగుండును.

ఇంకొక సంగతి. స్వరాజ్య సమితి చెన్నపురియందు స్థాపింపబడిన తరువాత గుంటూరు బందరు మొదలగు అయిదారు పెద్ద పట్టణములు శాఖలను స్థాపించినవి. అప్పుడే మన వారు ఈ సమితులు చాలా ఎక్కువైనవి. అని ఊహించుచున్నట్లు తోచుచున్నది. ఈ మధ్య ఇంగ్లాండు దేశములో యుద్ధ సమయ మందు ద్రవ్యవృత్త వ్యయమునకై ఒక సమితి యేర్పరచబడెను. ఒక మాసము పూర్తికాకుండు సుమారు ఒక లక్ష కాఖలు దేశముం దంతటను స్థాపించబడినవి. ఇంకను వారమునకు నాలుగైదు వందలు స్థాపించ బడుచున్నవి. మనకును వారికినిగల వ్యత్యాసము జూడుడు!

అందుచేత మన దేశములో ప్రతిపట్టణమందును ప్రతి పెద్దపల్లెయందును ఈ స్వరాజ్యసమితియొక్క శాఖ యొకటి స్థాపింపబడువరకు దేశభక్తులు ఊరుకొన గూడదు.

ఒక ఆంధ్ర స్వరాజ్యవాది.

౧౬-౧౦-౧౬ వ తేదీ పత్రికలో "దేవస్థానములు అర్చకులు" అను టీర్నికలో నేను తమ్మేమో కవిన వాక్యములచే నొప్పించితిని శ్రీ వల్లూరి మూర్యనారాయణరావు పంతుల వారు ౨౩ వ తేదీ పత్రికలో వ్రాయించినారు. వారి అనుమానమే వారి నట్టి సంతయుమునకు పాత్రులను చేసినదిగాని నే నేమియు విషయమునకు మిగిలిన వాక్యములను వ్రాసియుండలేదు. ఉండినను, ఎముకలను విరువజాలనట్టి వాక్యములకు సంకోచపడి తమ సహజ శాంతి దయా స్వభావములను వదలకుండురుగాక! యని ప్రార్థించుచున్నాను. — నా మానమంతరావు.

III

ఇందుపల్ల దేవస్థానము.

అయ్యా, కడచిననెల నాల్గవతేదీ పత్రికలో దేవస్థాన సంబంధముగు రెండువ్యాసముల జదివితిని. కొంపెల్ల నరశింహశాస్త్రిగారు వ్రాసిన వ్యాసము అసంగతము. వీ రాగ్రామవాసులచునియు స్క్రీము ప్యాన్లెవపిదప చాలసంతోషించుచున్నాననియు వ్రాసిరేగాని హైకోర్టుతీర్పు అయినపిదప ఆ గ్రామసంగతులే వారికి తెలియవని చెప్పవచ్చును. హైకోర్టువారు 1914 సంవత్సరములో ఆదేవాలయముకు శ్రీతుమ్మలపల్లి గోపాలకృష్ణమూర్తి పంతులవారిని బ్రట్టిగా ఏర్పరచును. అర్చకులు వంశపరంపర నాకరీచేయు చున్నందున, నెలకు ఏబదిరూపాయలు జీతముక్రింద ఇచ్చులాగునను శ్రీకేశవస్వామి ఆంజనేయస్వామివాగ్ధ తాలూకు ఈనాములవైనచు అయివీజుతు వేరువేరుగ లెక్కింపబడుట ఉంచును. జీతమునకు పోగా నిల్వినసాము రెండుదేవుళ్లకు వేరువేరుగ నిత్యవైద్య దీపారాధనలకు పడితరమును మామూలు వుత్సవాదులు క్రమముగ నెరవేర్చుచు, నిల్వయున్న సామునుబట్టి మరమ్మతులు మామూలు ఉత్సవాదులు గాక విశేష ఉత్సవములు నెరవేర్చుచు అయిదు సంవత్సరములకు మించని కాళ్ళెచ్చుచు దేవాలయ భూములు బ్రట్టి స్వాధీనపర్చుకుని, అర్చకులు వాసముచేయు కట్టడములు గూడ బ్రట్టిగారే యేర్పరచు లాగున లోగడ అర్చకులు సంపాదించుకొనిన భూములు వగైరాలు అర్చకులచే యనియు ఈ మొదలయిన అంశములతో తీర్మానించిరి. ఇంకముందు హైకోర్టు డిక్రీ తేనుగున ట్రాన్స్లేషన్ జేసి ముద్రింపజేసెదము. ఈతీర్పులగాయతు అయిదువేలకు మించిన రూపాయలు నిలవలోనుండియు నిత్య వైద్య దీపారాధనకు పడితరము ఏర్పరచకపోయినను విశేషసామాన్య ఉత్సవములు జరిగించక పోయినను అఖండదీపారాధన విషయమై ఎన్నిసార్లు ముచ్చటించినను బ్రట్టిగారు గమనించకపోయినను వైద్యమునకును అఖండదీపమునకును లోపము లేకుండ ఇంతవరకు అర్చకులు జరుపగలిగి గాని యింకముందు సమరింపజాలరని, అనుచున్నారు. ఇట్టిసమయమున అర్చకులు బ్రట్టిగారిని అనేకవిధములప్రార్థించి కైంకర్యము నెరవేర్చుట యచితముగాని, తిరుగ వ్యయ ప్రయాసములు బడట అసాధ్యముగదా? దేవాలయ ఆవరణములో గార్వభి నాకరాలు ప్రవేశించి, అపవిత్రత గలుగజేయుచున్నవి. అర్చకులుగాని గ్రామస్థులుగాని బ్రట్టిగారుగాని శ్రద్ధతీసికొనక పోయినందులకు మిక్కిలి చింతించు చున్నాను. పార్టీలవలన గ్రామములో మామూలుగ స్క్రీము ప్యానుగాక పూర్వము జరుగు, ద స రా మొదలగు ఉత్సవములును ఆగిపోయినవి. ఇట్టి కారణము లనేకములున్నను లోపములు అనేకములున్నను వాటిని వ్రాముటకంటె మంచిపనులు వెంటవెంటనే నెరవేర్చుదని ప్రార్థించుట యచితము. మాటిమాటికి తగువులు చెప్పవా రెవరుందురు. కోర్టుకొక్కవారుమాత్రమే పీరుండురు. వెంటనే నిత్యవైద్య దీపారాధనలకు పడితర మేర్పరచుచు విప్పించిన ముఖమంటపము తయారుజేయించి ఆవరణము భద్రపరచి సామాన్యోత్సవములైనను నెరవేర్చుచుండగలందులకు ప్రార్థించుచున్నాను. ఇదిగాక గత ఫలసాయమును గూర్చి జమాఖర్చులు వృత్తముగ పత్రికామూలమున ప్రకటించగలందులకు శ్రీబ్రట్టిగారిని అట్లు గోరుటకు గ్రామస్థులను గూడ కోరుచున్నాను. యీశంకము లన్నియు కొంపెల్ల నృసింహశాస్త్రిగారు గ్రహింప పొగ్గన, శ్రీకల్లూరి మూర్యనారాయణరావు పంతులవారు వ్రాయు అంశములు, చాలజనోపయోగములే, అయినను, ఎన్నిసార్లు వ్రాసినను, అనగా, ఎపుడున్న యిందుపల్లి దేవాలయమును గూర్చియే వ్రాయుచున్నందున, సార్వీల బలవంతముచేతగాని, యింకనిట్టిస్థలము అనగా ఇట్లు తీర్పు అయినస్థలము మరి యొకటి లేక గాని యిట్లు వ్రాయుచున్నారని దృఢపడుచున్నది. కాన శ్రీ మూర్యనారాయణరావు పంతులవారు ఇందుపల్లి విషయమై న్యాయమును విమర్శించుటకు ప్రార్థింపబడుచున్నారు.

వా|| వీ|| స్వామి.

శ్రీ, సర్వజన విద్యాప్రదాయనీలయ పుస్తకభాండాగారము, ౧౦౧౦ జాగుర్ల మూడి:—గుంటూరుజిల్లా తెనాలి తాలూకా, సంగంజాగుర్ల మూడిలో స్థాపింపబడిన శ్రీ, సర్వజన విద్యాప్రదాయనీ నిలయముయొక్క ప్రభువువారి కోర్కెనము 13-11-16 తేదీ సోమవారం సాయంత్రం 4 లకు చు|| రా|| రా|| శ్రీ. వింజమూరి భావనాచార్యులుగారి అగ్రాసనాధిపత్యముతో జరుపుటకు నిశ్చయింపబడిన.

చిన్న పురుగులు

124

పెద్ద పెద్ద బట్టలను జేయును.

మండు, బోడి యగుట, వెండుకలూనుట, పుర్రెపై జల, అన్నియు మండుపురుగుల వలన గలుగును.

పాఠకులారా! ఈ పురుగువలన రేయింబకళ్లు, విధి విరామములేక మీరు పనిచేసినచో మీ మీగ్గుహములలోని నేల కొట్టెల్ల బంగారుతో నింపబడియుండును.

తీరిక లేక పనిచేయుచుండు ఈచుండు పురుగువలన, అతివ్యాధికియి శోంబడిన తెనెటిగ సహకారిగా నుండగినబంటు.

మండు ఆరంభమయిన వెంటనే నిరోధక నిర్మూలకముల నుపయోగించక ఉపేక్షించినచో కాలముననే బట్టలపై వాటిలో సహధ్యాయి గావలసివచ్చును.

కావున నిట్టి పరమశ్రువును

“కామినియా నూనె”

సహాయమున సంహరింపును. మండును బోగొట్టును. కొండుకలను రాలనివ్వను. పుర్రెమండును బోగొట్టును. కలకట్టుకు పరిచయ సుగంధద్రవ్యము.

ఈరీతిని, నకలు నూనెలను తయారు చేయువారి మోగ యున పడకడు.

తెల బుడ్డి 1-కి రు. 1—0—0 ని. పి. రు. 0—4—0
,, 8-కి రు. 2—10—0 ని. పి. రు. 0—7—0

ఉ చి తి ము.

ఈ నుగుణముల బుజువు పరచుటకయి, అర్థజాబీట్ పంపుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు సరిపోవునంత నూనె గల సీసా ఉచితముగ బంపబడును.

పోలు ఏతెల్లము:—

కంస్టో యిండియన్ డ్రగ్స్ అందుకెమికల్ కంపెని, నెం 155, హమ్మమసీదురీ, బొంబాయి.

కల్యాణి - ప్రతిరుండు

ఇది షేక్స్పియర్స్ రచన ఇంగ్లీషు మహాకవి నాటకము ననుసరించి తేట తెలుగున ప్రతిరూపముగా వ్రాయబడినది. ఇతర భాషాకవుల రచనా చతుర్త్తామయము, మన తెలుగువారికి తెలివనలయునని ప్రారంభించిన వానిలో నిది మొదటిది. దీని కథాసంవిధానమును పాత్ర చతుర్త్తామయము రచయిత అదృశ్యములు. కల్యాణి ఆ 1. ప్రతిరుండు -

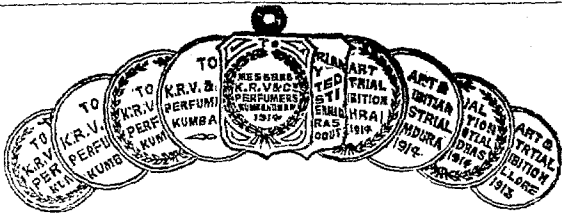
ద్రోగ క వ చ ము

మనుజునకు నల పొగుడు గుణములతో ద్రోగము ప్రభావము, ద్రోగమునకుగా ఆపదలయందు మనస్సు చలించుటకు, మనుజుడు భరింపదగిన యన్ని కవచములను ఆద్రోగములచే భేదించదగినది. ఈద్రోగము నెడి కవచమో యాద్రోగ శత్రువులకు ఆభేద్యము. ఇద్రోగమును ప్రతిపాదించుటకై “ఆనందభట్టాచార్య” గారు ఈ గ్రంథమును వ్రాసినారు. అనెడి జీవితమునందు భిక్షునియొక్క చరిత్రను నతి సులభమైన తెలిపియున్నది. నెం 5 ఆంధ్ర.

ఆర్. పేకేశ్వర్ అండ్ కో,

235

అందమువ్రాలయము, మద్రాసు

అతివృష్ట కాలమునకు తగిన శోధనాపనివారణే యేది?

మన చందనాది తయిలము

ఈతయిలము వారమునకు రెండు తేడవలు ప్రాంత కాలములో రాచకొని స్నానముచేసినయెడల పి త్తనీరుదిగును. కన్నమంటలు, కపాలపుర్రె, ఒంటితలనొప్పి, తలతిరుగుట వెంట్రుకలు రాలుట, శమనమవుతున్నవి. తీక్షణమైన బుడ్డి కలుగును. (కయము డబ్బా 1-కి రు. 2—0—0)

ఇదిగాక మానవ మనస్సున కక్కిపడియు నువాసన మున్నము, కొబ్బరితెరుడు, సుగంధ స్నానపాడి, జేతాంగము చందనపవడరు, ఆరగజా, శేషపవడరు, పుసుగు, జవ్వారి, అంబరు, మొదలైన వస్తువులు దొరకును. క్యాటలాగు కావల సినవారు వ్రాసువలెను. శ్రీ. ఆర్. వి. అండు కో.

455 సువాసన వ్యాపారము, కుంభకోణము, K. R. V. & Co. Perfumers, Kumbakonam

గ్యాలీన్ మోటారు సారశాల

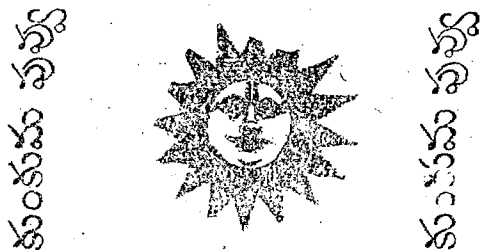
మోటారుబండ్లు నడుపుటకును, వాటిని బాగుచేయ గలగుటకును తరీఫీయరు నిమిత్తుటకును మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడిచునో యేయేభాగముల యేయేపనులచేయునో అవి చెడి పోయినపుడు స్వల్పముగావేయు రిపేరులను యాయంశముల నెల్ల ఆభ్యాసపూర్వకముగా ఈసారశాలలో, యూరోపియన్ దొరకల్ల నేర్పించబడును. ఇది రెండుమాసములలో నేర్పించి గవర్న మెంటు వారిరద్దయించి లై సెన్సు యిప్పించిపంపబడును. అంగులకు సీను 60 రూపాయలు. కట్టవలయును.

తీరిగి క్లాసులు డిసంబరు నెల 15 తేదీనుండి ప్రారంభ మగును. క్లాసులో చేరదలచినవిద్యార్థులు ఈ నెల 60 వ తేదీని గాని అంతకు ముందుగాని దరఖాస్తులు చేసికొనవలయును. పొరుగురి విద్యార్థులు కోరినచో నివసించుటకు తావొసంబడును. ఈ క్రింది నుదాహరించు వారికి వ్రాసికొనుడు.

(1) గ్యాలీ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మద్రాసు. Galley & Co., 149, Broadway Madras.

RUBBER STAMP advertisement with logo for P.N. SINHAM & CO. MADRAS RUBBER STAMPERS.

కుంకుమ పువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మా వద్దదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కున గమనింపును. కరస్పాక్ డెన్సు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎన్ నారాయణ అండు కంపెని, (53) 21. హమ్మమసీ, బొంబాయి.

టోజానా

598

అందము. విధి.

సృష్టియందలి ప్రతి జీవుడును, వికారమును నిరసించుచు అందమునకై ప్రయత్నించుచుండును. సృష్టి విధానము బట్టి, యొక మనోహరస్వరూపమును తన దృష్టియందెరుగి, దానిని పొందుటకు మానవులు ప్రయత్నించుచుండును. అందలి వికారము అసహ్యకరము అందము అనంద నాయకము. ఇందు ననుసరించియే, వైకవత్తయగు అందము శ్రీజీవకుండునట్లు, శ్రీపురుషులెల్లరు ప్రయత్నించుచుండును.

ఈప్రయత్నము సమృద్ధములగు శోజములను కాపాడుటకన్న మఱియొకటి కాదు. పూర్ణమైన శోజ భంగము శ్రీలకు కలిగియు వంటిది. పురుషులకును అట్లేయన వచ్చును. శ్రీజీవించి రాలి పోజొచ్చిన వెంట్రుకలను తిరిగి సృష్టములై ప్రకాశించునట్లు జేయ శక్యమగునా? ఇందు ప్రయత్నము, మొన్నటి మొన్నటి వాక, తేదనియే. కాని ఇప్పుడు సాధ్యమగుట యేగాక, నిశ్చయపనినూడ చెప్పవచ్చును.

నవీనపుత్రకృతికాశ్రయ పరిశోధన యీ యసాధ్యమున జయించి, తమ శోజములు శ్రీజీవించుచున్న పని విచారమును జెందిన శ్రీపురుషుల నెందరినో, టోజానా కేశాహారమును వాడి నందున నట్టి లోపము నివారించునని హెచ్చరించుచున్నది.

టోజానా మృదువైన వెండ్రుకపాదులం దుండు క్రిములను చంపి యపాయ కారణమును తొలగించును. టోజానా బలహీనములైయున్న వెండ్రుకల పాదులకు ఆహారము నిచ్చును. అందువలన వాని కారోగ్యము మెచ్చి అభివృద్ధి జెందును.

టోజానాలో క్రొవ్వకలియును. మతే విధులకు పకు సంబంధపు పదార్థముగాని చేరదు. అది రెండు విధములుగ యుంచబడును. ఒకటి పరుషులకు, మఱి యొకటి శ్రీలకు. మొదటిది అంటుకొని యుండునట్లుగ నూడ యేర్పాటు చేయబడినది. మీరడిగిన సాపులో ఒక నేళ భిక్షు అయి పోయి తేటండినో ఈదిగున అద్రెసువారినుండి తెప్పించి మీకిస్తురు.

జె. మట్టె అండ్ కో, లిమిటెడ్. (పోస్టు చాక్సు. 223) 19. నెంకండు లైన్ బీచ్. మద్రాసు. ఇండియా కంత్తుకు సోల్ ఏజంటు.

అమృతాంజనము డిపోవారి దివ్యవధములు.

	రు.అ.		రు.అ.		రు.అ.
దంతచార్మము పండుకోముటకు	0.2	తామర తైలము; తామర, తీటుకు	0.4	మోహిని తైలము వెండ్రుకలు పెరుగుటకు	0.12
చిర్లరసాయనము మాత్రలు అశీర్వమునకు	1.4	మృదువు తైలము డబ్బి 1-కి	0.4	గోమహరి వెండ్రుకలు ఊడుటకు	0.8
కంకికూలహరి పండ్లపోటుకు	0.8	సురత్రిగ్రాహకము సీసా 1-కి	1.0	ఉబ్బసమునకు మందు సీసా 1-కి	1.0
మజ్జురకలు భాతుపుట్టికి	1.0	కపూరి శీతగట్టు దగ్గులకు	1.4	కస్తూరిమాత్రలు పెద్దవి, మంచివి 50-కి	0.10
జ్వరహరి జ్వరములకు సీసా 1-కి	0.12	కపూరిమాల్లము. దగ్గు, ఉబ్బసము; కుడబ్బి 1-కి	0.8	సుఖభోగి మాత్రలు	1.0
ములశంకు తైలము డబ్బి 1-కి	0.12	వాయువుపోటుకు మందు	1.0	సుఖభోగి తైలము పుండ్రకు	1.0
తేలుపండు తేలుకాటుకు సీసా 1-కి	0.8	గుండరితైలము, ముఖకాంతికి	0.8	విశేషమయలకు మాత్రలు డబ్బి 1-కి	0.8
నేత్రాంజనము కంటివ్యాధులకు	0.4	పసుళ్లకు తైలము శీతపసుళ్లకు	0.6	గ్రహాణి మాత్రలు డబ్బి 1-కి	0.8
కలరామాత్రలు వాంతిభేదులకు	0.6	కళ్ళులహరి చెవిపోటుకు	0.6	శరోవేదన మాత్రలు తలనొప్పిలకు	0.12
గజ్జిక తైలము గజ్జిచీడలకు డబ్బి 1-కి	0.8	జాలాబి మాత్రలు మలబద్ధమునకు	0.8	కాలినపుండ్రకు నూనె సీసా 1-కి	0.8
వాసుకీర్త్యము సీసా 1-కి	0.6	జుతునాళహరి ఎమిడికలకు	0.8	శగవ ద్రావకము సీసా 1-కి	1.0
శేలకు మందు సీసా 1-కి	0.4	కుసుమారి మాత్రలు, కుసుమవ్యాధులకు	1.0	తాంబూలమాత్రలు, సువాసనగానుండును 50-కి	0.8

పోస్టు భిక్షులు వేటు.

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు అండు బొంబాయి.